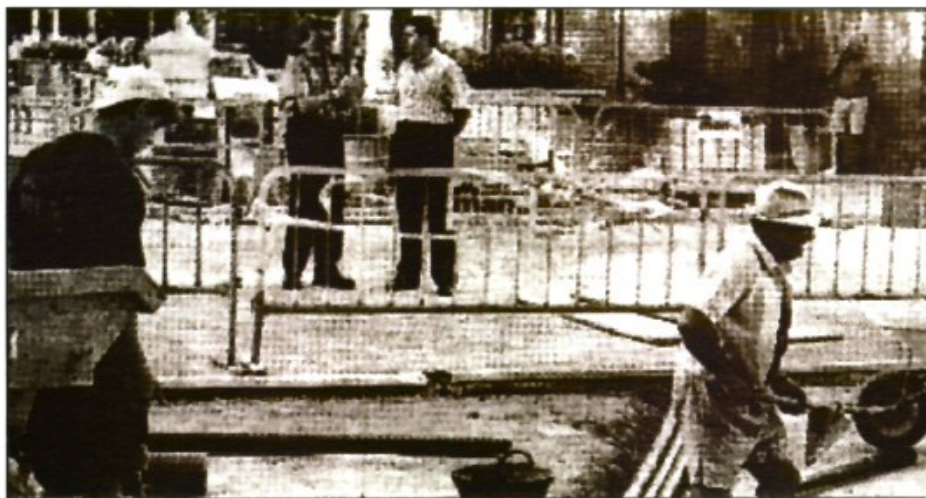

INCA REVISTA

Número 49

SETEMBRE 1998

Preu: 250 Pta.

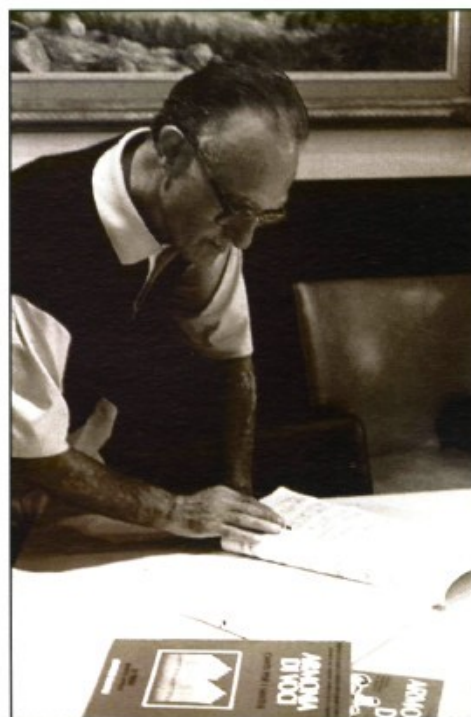

ANY D'ELECCIONS, ANY D'INAUGURACIONS...

**FESTA DE SES LLANTERNES
1998**

**ANTONI MARTORELL,
MÚSIC DE LA
NOSTRA TERRA**

Edita: Obra Cultural Balear
Delegació d'Inca

Presidenta: Mª Mercè Puig Viñeta

Direcció i coordinació:
Jaume Gual i Mora
Llorenç Massutí i Nicolau

Col·laboradors en aquest número:

Catalina Amer Vives
Sebastià Balaguer Riusech
Joan Bassa i Vallori
Pere Benet
Guillem Coll Morro
Rafel P. Cortés Forteza
Pere Fiol i Tornila
Bernat Forteza i Fuster
Lluís Maicas Socias
Pere A. Massutí Ramis
Antoni Mateu Garau
Victòria Picó Aguiló
Miquel Pieras Villalonga
Esperança Ramis de Plandolit
Pere Rayó i Bennàssar
Antoni Rodríguez i Mir
Catarina Valriu Llinás

Fotografies:
Sebastià Garcias Ramis
Arxiu de l'OCB

Publicitat i subscripcions:
Tel. 50.00.89 i 50.25.93

Redacció:
Vidal, 5 entresol
Apartat de correus 156
07300 - INCA

Dipòsit legal:
PM 451 - 1986

Imprimeix:
Gràfiques SIBA, S.L.
Enginyer Felicià Fuster, 21
Tel. 52.32.44
Santa Margalida

*Els articles signats només expressen
l'opinió dels seus autors*

ÍNDEX

EDITORIAL	3
TERRITORI I LLEGENDA: De com el Rei En Jaume va prendre el Castell d'Alaró.....	4
ME'N RECORD COM SI FOS ARA	6
LES POSSESSIONS D'INCA: Son Sastre des Puig	7
PRESENTACIÓ DEL LLIBRE "ÀNGELA"	8
QUAN EL COR EM PARLA, DIU	11
CAN PITJA-PAES	12
EL PERBOC D'UN HISTORIADOR	13
ENTREVISTA: <i>Antoni Martorell, franciscà i música</i>	14
NOTES D'UNA NIT MEMORABLE	17
RECORDANT EN JORDI AUTONELL I REIG	19
DITADES DE MEL I ESPERONS	21
II CURS DE MÚSICA "CIUTAT D'INCA"	23
AIGO-FORTS, COSES DE GOVERN	25
RACÓ DE CUINA	26
L'AJUNTAMENT INFORMA	27
TEMPS ERA TEMPS	28

EDITORIAL

La nostra autonomia sempre ha estat la que han decidit que fos uns dirigents estatals que ni tan sols s'han cregut obligats a consultar els seus correligionaris balears. Estam a punt de què les Corts Generals aprovin la **Reforma de l'Estatut**. Un cop més, malgrat que al nostre Parlament en la seva tramitació tots els portantveus diguessin que haurien volgut que les Balears fossin considerades una nacionalitat històrica, hem vist que el grup majoritari hi va votar en contra perquè a Madrid deuen trobar que són unes pretensions excessives per aquest arxipèlag que aparentment viu feliç en l'opulència i sense cap mena de qüestió nacional pendent de resoldre. A més, els dos grups majoritaris de l'Estat s'han posat d'acord perquè el nostre Estatut tengui un nivell d'autogovern inferior al de comunitats autònomes com Aragó, Canàries, Andalusia o País Valencià, llocs on aquests mateixos partits han volgut i reivindicat un sostre d'autogovern que fos més elevat que el nostre. El paper assignat al nostre país és el de província. Dòcil i llunyana, i, a més a més, proveïdora de beneficis econòmics abundants, dels quals tan sols ens en retornen una part mínima.

El President Jaume Matas, bé quasi al finals del mes d'agost, ens va sorprendre a tots amb la crida que féu a institucions i partits polítics, amb la finalitat d'aconseguir el consens social i polític per **limitar el creixement urbanístic**. La crida ens va parèixer bé i del tot novedosa i pensàrem que aquesta declaració d'intencions en cap moment no pogués ésser una operació irresponsable destinada a obtenir beneficis mediàtics, ja que sens dubte és un greu perill per a la imatge d'un governant el fet d'obrir expectatives i defraudar-les després. D'aleshores ençà, un dia sí i l'altre també, anam rebent informacions i es van produint fets que ens és difícil assegurar com pugui acabar tot aquest muntatge fet entorns de **moratòries urbanístiques** i demés.

La decisió del Consell de Mallorca de fer una festa d'integració multicultural coincidint amb la **Diada del 12 de setembre** i que se celebrà l'any passat per primer cop, pareix que podia constituir una bona i intel·ligent iniciativa. Molt poc s'havia fet a Mallorca per integrar les diferents comunitats, siguin persones provinents de la Península o treballadors arribats d'Àfrica o d'altres llocs. El que sí ha interessat ha estat mantenir cada grup encerclat dins del seu propi àmbit i per això s'han organitzat esdeveniments, com las "Ferias de abril" quan el muntatge es podia rendibilitzar en vots. Pensam que el repte de Mallorca hauria de ser aconseguir que les diferents comunitats pensin, actuïn i encarin el futur des de la perspectiva de ser un sol poble, sense excloure ningú de tots aquells que, tot i mantenint les seves arrels, volen desenvolupar-se en aquesta illa i a la vegada aprenen a estimar-la. Enguany també hem pogut veure que la Diada continua desconnectada d'un poble que, històricament, ha demostrat la seva indiferència per qualsevol mena de celebració institucional. L'únic que ens ha aportat enguany ha estat la clarificació de les posicions polítiques dels seus participants a pocs mesos de les eleccions.

El darrer cap de setmana de setembre el **Grup Blanquerna** ha celebrat a Lluc el seu seminari de formació i estudi, adreçat als joves, però sobretot a aquells que volen aprofundir en el fet nacional. La reflexió feta enguany sobre la globalització i el pensament únic com a elements determinants en l'esdevenir de les cultures nacionals i de les cultures sense Estat. Hi han pres part un grup de ponents que com sempre han donat a aquestes jornades una alçada difícil de superar. Des dels seus inicis el Grup Blanquerna ha esdevingut una de les plataformes més dinàmiques de la societat illenca, perquè ha tengut uns objectius clars i els ha complit amb escrupolositat. Com a tasca primordial ha propiciat la reflexió i la creació d'un àmbit plural de maduració sobre el fet nacional a les Illes. Així ha esdevingut un espai de sociabilitat nacionalista que va més enllà d'una trobada anual i conjuga tots els estaments integradors de la cultura i del compromís nacional. Per una part, Lluc, com a eix de cohesió d'identitat, ha estat l'espai simbòlic de trobada, i per altra, l'esperit de Ramon Llull la seva particular forma d'afrontar l'esdevenir.

A les pàgines que segueixen hi trobareu informació de l'estrena, a Campanet, del curtmetratge del nostre amic **Miquel Àngel Raió**, *Els aucells de la piscina*, des d'INCA REVISTA volem donar l'enhorabona al nostre amic Miquel i encoratjar-lo per a futurs projectes, a la vegada volem fer una crida a les nostres institucions perquè donin suport i ajuda a aquests tipus d'activitats creatives dels nostres joves artistes.

TERRITORI I LLEGENDA:

“DE COM EL REI EN JAUME VA PRENDRE EL CASTELL D’ALARÓ”

Dedicarem aquest article a comentar una coneguda narració que pertany al cicle llegendari del rei en Jaume I i que apareix recollida a l'aplec de Rondaies mallorquines (volum V) de mossèn Alcover. Li contà la història en Pere Sampol i Ripoll, que -segons indica Alcover en nota a peu de pàgina- la sentia contar per Alaró quan era petit.

La narració ens conta com el rei volia prendre el castell, aleshores en poder dels moros. Inicià l'assalt i, tot i l'embranchada dels sarraïns, els cristians els feren recular. El punt més cruent de la batalla fou allà on comencen els glaons de l'escalonada. En ser dalt, els àrabs no es pogueren fortificar en el castell i no tengueren altra sortida que llançar-se daltabaix del penyal. S'hi tiraren amb el cap dins una alfàbia, però la precaució va ser debades, moriren tots.

Es tracta d'una llegenda relativa al món de la història humana, bastida sobre un fet històric. En temps de la Conquesta, tres eren els principals castells fortificats de Mallorca: Pollença, Alaró i Santueri. El castell d'Alaró és citat diverses vegades per Jaume I en el Llibre dels Feits, la crònica del seu regnat. Per exemple, en la primera vinguda a l'illa, quan anaven a iniciar una cavalcada per tal de rendir els sarraïns refugiats a les muntanyes, el rei diu: “E ab aquells que poguem haver començam de fer aquella cavalcada: e lleixam un castell qui es té ab aquella muntanya qui ha nom Alaró, e és lo pus fort castell del regne de Mallorca a la part dreta.”

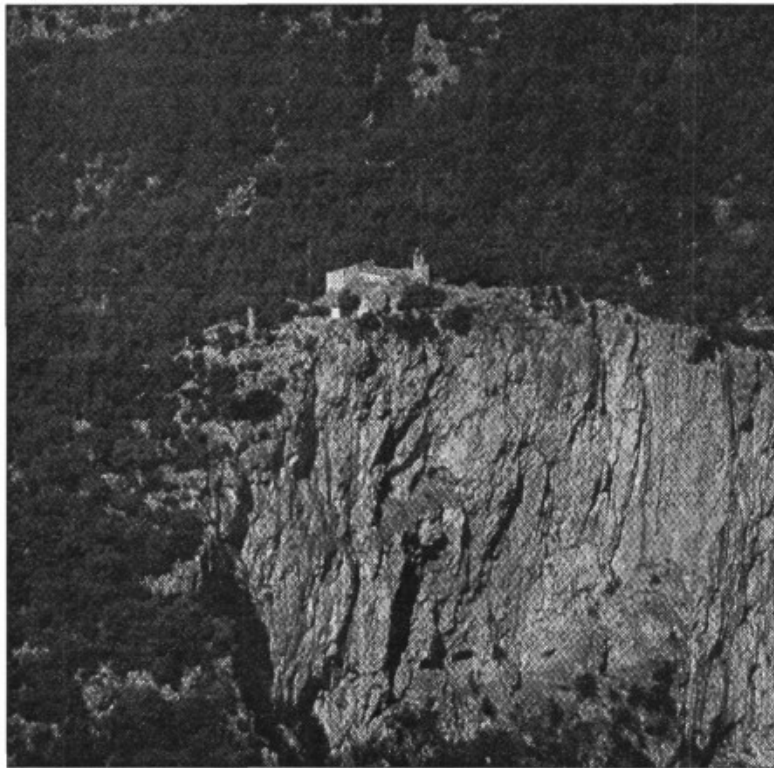
De fet, els tres castells esmentats no es rendiren fins a la segona estada del rei a Mallorca, el 1231: “E llavors metem mà a conquerir les muntanyes e els castells que ells tenien, per nom Oloró e Pollença e Santueri”. No

se sap amb certesa si la rendició d'aquests castells va ser fruit d'un pacte o d'una conquesta a mà armada. La presa del castell de Santueri té també una formulació llegendària que conta l'estratagema dels cristians per distreure la vigilància dels sarraïns i poder-se apoderar fàcilment de la fortalesa, tot i que en aquest cas el rei en Jaume no hi té cap protagonisme. Podeu trobar aquesta llegenda (“Preses del castell de Santueri”) en el tom 24 de l'aplec d'Alcover. El narrador esmenta la dificultat de

l'empresa: “Un puig coronat d'un grandió penyal que es moros el feren castell, i en via ninguna els ho porien prendre, en no esser per fam, després de sa venguda del rei En Jaume.”

En la narració de la presa del castell d'Alaró podem desotriar una base històrica -l'anostrament del castell per part de les tropes cristianes- amplificada i magnificada per tres motius llegendaris. El primer fa referència a les petjades

del cavall marcades en el camí que puja al castell; es tracta d'intensificar el braó amb què el rei combatia els moros, mitjançant la perllongació en la força del cavall. El segon ens indica en grau superlatiu com va ser de cruenta la batalla: la sang dels vençuts brufà l'herba d'aquelles penyes i encara avui -segles després- n'està clapada. I, finalment, el tercer mostra, amb un punt d'ironia, com els moros davant la força del rei no tenien més sortida que el suïcidi. El motiu de llançar-se des d'un penyal amb el cap dins una alfàbia és molt comú en les llegendes sobre conquestes de castell enrocats. Al recull d'Alcover la trobam també a la titulada “Preses del castell de Santueri”, citada anteriorment. Des de l'òptica dels vencedors, els vençuts són presentats no només com

TERRITORI I LLEGENDA

a guerrers inexperts o dèbils, sinó també com a beneits o ingenus, sense capacitat de preveure les conseqüències reals dels seus actes.

En la llegenda que comentam la figura del Conqueridor és altament enaltida pel narrador, amb frases com la següent: “Foren ells [els moros] que varen haver de recular, perquè no hi porien estar persones nades davant el Rei En Jaume i es seu cavall, si era per batallar.” (p. 109).

D'altra banda, podem relacionar aquesta narració amb la titulada “Un pont que els moros volien fer” (tom XXIV), segons la qual els sarraïns volien construir un pont que anàs del castell d'Alaró al puig veïnat de s'Alcadena, idea que no prosperà perquè “else varen moure guerra”, cal suposar que foren les tropes cristianes les que impediren la realització d'un projecte tan fabulós.

Tot el cicle de llegendes referides al Conqueridor, i molt especialment aquesta, estan orientades a magnificar la figura del rei en Jaume I, considerat el monarca fundador de la nostra personalitat com a poble. La pervivència d'aquestes llegendes ens demostra l'eficàcia de la narrativa popular com a mitjà d'arrelament cultural, geogràfic i històric al propi país.

Caterina Valriu

(ve de la pàgina 13)

EL PERBOC D'UN HISTORIADOR

Quan l'any 1953 aquella obra duita endavant per aquell vell arquebisbe i l'equip de joves capellans fou constituïda com a Comissió Episcopal, don Rigobert, malgrat els seus 83 anys, seguirà al front d'aquella institució que erigeix seminaris, dona cursos acadèmics, visita capellans i bisbes per Amèrica. Quan l'equip li proposa que ells anirien de Madrid a Saragossa perquè no s'haguera de molestar per continus i llargs viatges, no ho vol de cap manera i serà ell que farà els viatges, sempre que sigui necessari, per mirar les coses, revisar accions, encoratjar projectes... per això a la seva mort escriviren aquestes paraules: “De l'entusiasme grandios que hi havia en aquest home, octogenari ja, ens en donen testimoni les obres realitzades. Va tenir la rara humilitat de saber escoltar i aprendre sempre, d'encarrilar i dirigir totes les iniciatives que se li presentaren per atrevides i plenes de riscos que fossin. Al seu costat, els qui treballàrem amb ell, hem après a no assustar-nos davant les dificultats. Li agradava posar les mans en tot el que es deia o es projectava, però gairebé mai imposà la seva autoritat. Quan els responsables de qualsevol gestió prenien les decisions que els pertocaven, sempre trobaren en don Rigobert l'aprovació i el recolzament adient. Tenim arxivades un centenar de cartes, escrites totes en lletra correcta i ferma de la seva ma. No passava cap trimestre que o a Madrid o a Saragossa no tractàssim amb tota atenció tots els assumptes que calia revisar...”

Davant totes aquests coses, com historiador, em vaig trobar ben sorprès i actualment tenc un altre concepte d'aquest valencià que regí la nostra Església mallorquina, no amb massa encert, però que estimà l'Església i per ella va treballar molt millor en altres terres i amb altres gentes.

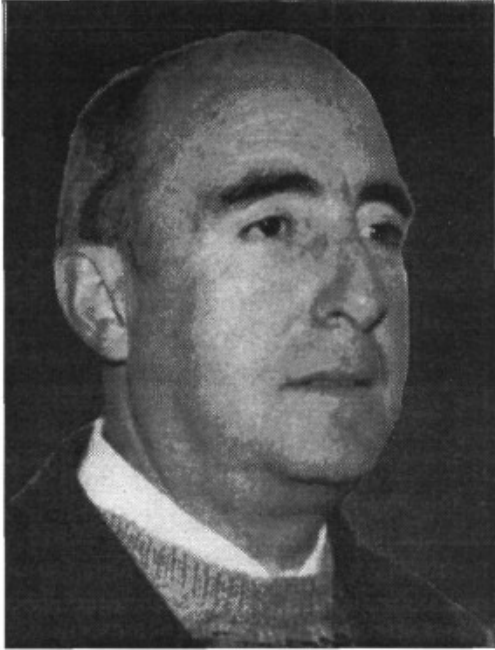
Pere Fiol i Tornila

Rector de Muro

ME'N RECORD COM SI FOS ARA...

Cada vegada que pas per davant del pou d'En Gatell, entre Campanet i Moscarí, li dedico un record (que recordar vol dir això, re-cor-dar, donar més que el cor, el re-cor) i si vaig acompanyat faig d'ell, o repetesc, una evocació, és a dir, parl d'ell, ho dic de veu, ex voce (que d'aquí es deriva el mot evocar); i com si fos ara me record també d'ell a Inca

Joan Amengual Pericás, Campanet 1933-1984

cada vegada que pas per la prolongació del carrer Jesús, on ara es diu Plaça de Mallorca, girant-me a un dels pocs pins que resten de la destrossa d'aquella plaça, en el qual ell aprofitava el temps postpran-

dial memoritzant. I ara, com una necessitat espiritual, ho escric i encara dubt si passarà o no més enllà del suport magnètic.

Me referesc a En Joan Amengual i Pericás (Campanet, 1933-1984). Molt estudiós de tot, especialment de llatí (que llavors en menjàvem set anys i acabàvem trobant-li el gust, com un acaba trobant-n'hi a la cervesa o als bitter/amarós) i de grec, llengües que es diuen "mortes" encara que perviven plenament en les nostres. Parlant de vells amics amb un en comú, a la dècada dels 1980/90, vaig demanar per ell (no l'havia vist des del 1957 quan feia el servici a l'Hospital Militar) i me digué que anant a fer escola havia mort en un accident de trànsit; més tard a Alaró l'Aparellador Municipal, N'Abdó Campins, me digué que a Campanet ell preparava la restauració d'un antic pou i que financiarà les obres la Fundació Joan Amengual Pericás; me contà la genealogia, finançament i finalitats de la Fundació, que al veure que els valors espirituals del nomenat (altruisme, desinterès,) pervivien després de la seva mort m'emplenà el cor.

Que se sàpiga tot això. Sí que vull que es publiqui; que el Pou d'En Gatell en el seu estat actual, restaurat, ben mantingut i amb els arbres ornamentals del seu entorn, sigui un record perpetu, petri i a la vegada eloqüent, una perpètua oració laica a un d'un dels molts campanaters il·lustres que hi ha hagut, a En Joan Amengual Pericás, del molt que ell sabia, dels seus valors espirituals...

Joan Bassa Vallori

"Es Pou d'En Gatell" (Campanet), estat actual (setembre 1998), després de la restauració promoguda per la Fundació Joan Amengual Pericás.

LES POSSESSIONS D'INCA

SON SASTRE DES PUIG

Possessió situada al vessant Nord de la serra de Santa Magdalena, entre Son Vivot, Son Frare i Son Bosc. S'hi arriba per un camí, situat a la dreta del Camí vell d'Alcúdia, en direcció a Búger.

La possessió pertanyia l'any 1562 a l'honor Martí Sastre, de la família del qual prengué nom. Confrontava amb el camí d'Inca a Alcúdia, Son Fuster, les garrigues del puig d'Inca, Son Llopart des Puig¹ i Son Vivot. Durant el segle XVII va pertànyer a la mateixa família, tenia cases amb

tafona i celler. Es conraven oliveres, garrovers, ametlers, vinyes i cereals². El 1693 la possessió era propietat de Catalina Rayó, viuda de Martí Sastre i fou valorada en 2.800 lliures³. L'any 1818 pertanyia a Mateu Sastre, tenia una extensió de 110 quarterades dedicades sobretot al conreu d'oliveres i garrovers⁴. Actualment, l'any 1998, la possessió pertany a Francisca Cànaves Fiol i té 60 quarterades. Endemés de garriga hi trobam garrovers, oliveres i ametlers en decadència. Les terres es dediquen a la ramaderia ovina extensiva.

Les cases de possessió són petites i compactes. Tenen dues plantes amb una senzilla i llarga façana de paredat comú, emblanquinada, rematada per una simple cornisa de teules. Hi destaca, a la part central del frontis, un gran portal rodó amb brancals de pedra viva i dovelles de marès. Damunt el portal es representa l'escut de la família Sastre amb una torre i un sol en el centre i, al costat dret un animal rampant. L'escut, probablement barroc, ens permet afirmar que les cases foren reformades durant els segles XVII i XVIII. A banda i banda del portal hi ha un pedrís que s'estén, pràcticament, per tota la llargària de la façana. La resta d'obertures, distribuïdes amb una certa regularitat per la superfície del frontis, no tenen detalls de massa interès, tenint algunes finestres l'ampit motllurat. Davant les cases hi ha la carrera, entorn a la qual es troben l'aljub i altres edificis auxiliars.

L'interior té tres aiguavessos, hi destaca l'arc escarser que divideix dos dels vessants. El trespol és un empedrat de macolins i el sòtil és format per un embigat Té interès, també, la cuina i la tafona, que demostra la importància olivarera de Son Sastre.

Les terres de la possessió conserven importants restes

prehistòrics. Ens referim al talaiot de Son Sastre, que es troba dins una garriga, situada a l'esquerra del camí que puja cap a les cases. Els talaiots són les construccions més característiques de la cultura talaiòtica (1300-123 a.C.), etapa principal de la prehistòria a Mallorca i

Menorca. El talaiot circular fou construït amb pedra seca, mitjançant una tècnica ciclòpia. Conserva el portal d'entrada, molt baix, que mitjançant un passadís permet accedir a la cambra. Tenia funcions defensives i d'habitatge. Entorn al talaiot hi havia un petit nucli de població que va subsistir després de la conquesta romana de

les Balears, l'any 123 a. C., com ho demostren algunes troballes de monedes romanes en aquest lloc.

Pere Rayó Bennàssar

Restes d'un talaiot

¹ Antiga possessió del terme d'Inca. Confrontava amb Son Gual, Son Simó (antiga possessió d'Inca situada al lloc del Rasquell. El 1591, pertanyia a Llorenç Simó, de la família del qual prengué nom) i Son Fiol. Els segles XVI i XVII pertanyia a la família inquera dels Llopart, de la qual prengué nom. El segle XVII fou dividida en diverses propietats menors. *GEM* Volum 7, p. 408.

² *GEM* Volum 16, p. 32..

³ *Llibre d'estims de l'any 1693*. A.H.M.I.

⁴ Les 110 quarterades es repartien en: 90 quarterades d'oliveres, garrovers i casa, 10 quarterades de camp de tercera qualitat amb figueres i 10 quarterades de garriga. *Apeo de la villa de Inca*. 1818. A.H.M.I.

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE "ÀNGELA" DE LLUÍS MAICAS I MIQUEL MESTRE

Fa un poc més de set mesos, una nit del setembre passat, una colla d'amics entre els quals m'hi comptava jo mateix, vàrem ser testimonis d'un singular desafiament.

Tenir amics entregats al noble art de la literatura, no és una creu particularment més feixuga que qualsevol de les altres que en aquest món ens ha destinat la fortuna. Mes bé al contrari. Són persones que mantenen generalment una conversa interessant. Són ocurrents. Adjectiven amb gràcia. I fan de les llargues vetllades i de les sobretaules, una manera interessant de passar l'estona, entretinguts amb les coses d'aquest i de l'altre món. A més, pots llegir els seus llibres de franc, perquè sempre te'ls solen regalar. Aquestes qualitats, fan que no els tenguis en compte el seu egocentrisme, tan propi dels artistes per altra part. Això sí, a vegades et surten amb proposicions una mica sorprenents per a un profà. I això va ser el que succeí aquella nit plàcida de setembre, quan havent sopat i ja no record a conseqüència de quina eventualitat de la conversa, sorgí la proposta.

La frase era de Lluís Maicas. Una frase rotunda, sentenciosa, vitenca: "Àngela mai no tasta verga de mascle, ni cap altre animal, viu o mort".

Es tractava de continuar. De construir a partir d'aquesta fita, una història. La frase era com un indicador de direcció única. Encara que ja sabem que al món de la creació les solucions són infinites, aquella espècie d'exabrupte, acotava la realitat i la manera d'abordar-la.

Miquel Mestre, però, paladí de causes poètiques, capità intrèpit, que no s'arrufa davant cap gènere, sigui líric, èpic o dramàtic, recollí el quant immediatament.

Anit, set mesos després, ens trobam aquí per presentar-vos a Àngela, obra única de dos autors, que són dues àngeles que comparteixen l'atzar d'una frase.

Una frase que és al seu origen i que serà present per a ser afirmada o negada a les seves vides i de les quals, només nosaltres lectors, tendrem la sort de ser-ne espectadors privilegiats.

Anit, set mesos després, he de dir-vos, que tot allò que temíem, que el resultat que feia presagiar aquella sentència, violenta com una corretjada, s'ha complert inevitablement: Àngela, és una obra escandalosa, lúbrica, procaç, blasfema, seductora, delirant i brutalment bella.

La primera Àngela, "l'angelical Àngela angelicada", és un personatge consumit i devastat pel temps, que mena una vida eixorca i a qui no resta més que l'orgull altiu i culpable de la fidelitat a un jurament. Sense més trofeus que una vitrina carregada de

records d'una època fugaç. L'època del despertar a la culpa i al frenesí. L'única època en què es va sentir viva i que la tragèdia escapçà en sec.

En un temps ja llunyà i a les cases d'una possessió encara en plena producció, pletòrica de vida i de llum, on intuïm el feinejar de jornalers als sementers, el tragi dels missatges pels corrals, a la tafona, a les pallisses o al celler, veurem una Àngela, en la soledat de la seva adolescència, barallar-se amb el pecat que li crema el cor com un foc infernal i cedir a la desviació. Amb la innocència al servei de la voluptuositat.

No hi ha dubte que Lluís Maicas, domina els recursos de la narració eròtica. Els fets, els records inborrables que Àngela guarda desats en la vitrina de la seva memòria, s'esdevindran quasi sempre successivament en escenes. Hi ha una morositat volguda en el relat, una contenció en el temps per tal d'allargar les sensacions i postergar el final.

Veurem passar davant els nostres ulls atònits i meravellats, mentre les pupil·les es dilaten i la respiració s'accelera, cada una de les lluites d'Àngela amb l'Àngel de les Tenebres. Com en les antigues estampes escolars, on un dimoni amb enormes ales de rata-pinyada i rostre de "tenori", amb ulls lúbrics, prometedors de plaers, ens proposava a cau de les nostres cànides orelles infantils, rendir-nos, abandonar-nos a la luxúria, al pecat que tot just cessava i ja començàvem a sentir la fitorada insuportable de la culpa.

I el plaer és del lector. Perquè deixar-se endur per la prosa espessa i saborosa de Lluís Maicas, és immersir-se en un món de sensacions que estimulen cada un dels nostres sentits. Els cinc sentits: la vista, l'oïda, l'olfacte, el gust i el tacte.

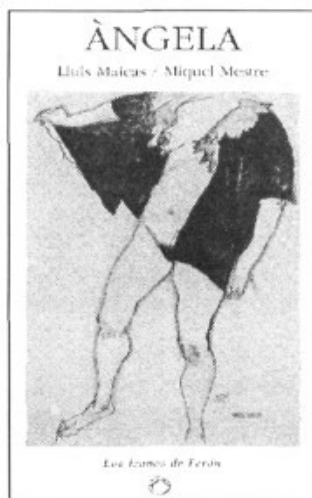
Sovint li ho he comentat, "és com si escriguessis amb relleu" i és que la seva escriptura té una espècie de gruix, de textura, com si fos possible desxifrar-la passant-li els dits per damunt, en un "braille" irresistible i mental. I és doblement oral, perquè al marge de la seva sonoritat, sentim un impuls infantil i irrefrenable de tastar-ne les paraules. Hi ha també a l'escriptura de Lluís Maicas, una referència constant, gairebé obsessiva a les olors que desprenen les coses. Siguin sentors o fragàncies, és constant la presència directa o induïda del sentit de l'olfacte, que és el sentit més difícil de racionalitzar i per això mateix ve sempre dissolt en records inconcrets, associacions i suggeriments que fan perdurar cada sensació.

Per a mi, l'estil de Lluís Maicas, mereix un estudi amb més detall i més detingut que aquest, perquè és una proposta d'escriptura molt personal, amb un lèxic molt ric i expressiu. Amb una formulació suggestiva i contundent. Pompeu Fabra, mestre i normativitzador, estic segur que no trobaria res que retreure-li, Mossèn

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE "ÀNGELA"...

Antoni Maria Alcover, el nostre Apòstol al cel sia, estic segur que se sentiria orgullós de veure com no s'ha estroncat i continua rajant la seva vena exuberant i robusta.

No és un llenguatge precisament convencional, el de Lluís Maicas, i si el sensualisme és el primer que ens atreu, hem de convenir que ens trobam amb una conceptualització racionalista i rigorosa. El resultat que se'n desprèn és una sensació d'universalitat i al mateix temps de familiaritat que ens mostra les coses amb una lucidesa tal, que és quasi el principi de l'al·lucinació.

Amb una escriptura així, és inevitable que tot allò que enrevolta Àngela, qualsevol estri, qualsevol espai, sigui clos o paisatge, aparegui com una extensió del cos adorable d'Àngela.

El blat daurat dels sementers, l'ombrívola capella, l'atmosfera humida i electritzada de setembre, els sacs d'ametles amuntegats al porxo secret, la finestra oberta a la llum cegadora i a l'eguiñar del cavall gorà... Tot és fet

per al gaudi del lector, Àngela i la seva perversió, Àngela i la seva innocència, Àngela i el seu turment, Àngela i la seva tragèdia..

Per a presentar-nos la seva Àngela, Miquel Mestre, fa ennigular el cel, apaga els llums i toca de mort.

Damunt aquest gris i estèril teló de fons, la narració correrà acompassada, anirà i vendrà resolta, segura, per ella mateixa, sense la presència de la ploma experimentada de l'autor, com el corrent d'un riu, accelerant-se lentament cap a la fi.

Miquel Mestre se'n va a la recerca del límit. Pren el camí narratiu que el conduirà a un "Finis-terrae", allà on acaba la terra ferma i es pren la gòndola cap el més enllà.

Més enllà del poble. Genèric i anodí. Passat el romàntic portal neogòtic del cementeri, anant i venint, entre la sala d'autòpsies i la sala de les corones, trobarem Àngela.

Una dona, amb la joventut mustiada fa temps, tan de temps que ja ni li interessa recordar, ànima caritativa i de qui ningú no pot dir mal. Àngela, àngel custodi amb l'uniforme de les "Filles de Maria", manté encara el vigor per a l'admirable labor de rentar els cadàvers i vestir-los definitivament.

En la meva opinió, l'àmbit on se situa aquesta història horripilant, és un encert extraordinari i sorprenent. És

cert que en arribar les minucioses descripcions, detallades amb rigor quirúrgic, del que s'esdevé en aquell recinte, l'estómac comença a retreure's a la mida de la sensibilitat de cada lector, però per això mateix, tot pren una altra dimensió. La violència de la mort, electritza l'aire i aflora a la pell un sentiment nou: la voluptuositat de la repulsió. Es desperten en el nostre interior sentiments que ens costa reconèixer com a nostres.

En aquest àmbit, doncs, antesala de l'oblit, estació terminal, on els passatgers ja no són més que equipatge, esclatarà tanmateix el desig acumulat anys i anys, guardat secretament i que només en aquest santuari macabre, Àngela podrà treure a la penombra. I el desig tindrà forma de Toni Titai, fosser, jove de poc enteniment i poderosos genitals, a qui Àngela pervertirà i enamorarà, fins al deliri.

No és necrofilia allò que mou la voluntat dels personatges, més bé el contrari. L'ambient necròtic, omnipresent durant tot el relat, no és més que un gèlid estímul i contrapunt a un erotisme vital i primari. L'atmosfera claustrofòbica, quasi asfixiant de la sala d'autòpsies, serà el seu regne, el seu paradís de passió embaumat per la vertiginosa olor de flors i flors que ja comencen a mustiar-se.

No ha de témer el lector baixar a aquest món subterrani. Com Virgili acompanyà el Dante als Inferns, la mà de Miquel Mestre ens guia invisible, i ens dona per talismà un tènue humor que apareix en ocasions i que ajuda a alleugerir la càrrega emocional. Malgrat tot, el relat és ascendent, acumulatiu, talment una corba orgàsmica, i culminarà amb un desesperat i inútil intent de resurrecció.

Closa la narració, quan l'estómac del lector ha tornat al seu lloc habitual, queda un no sé què surant en l'aire, queda una reverberació, alguna cosa que s'expandeix. Ho ha dit l'autor mateix, a les darreres pàgines: era la revetlla de Sant Antoni, i des del cementeri es podia sentir la remor del poble preparant-se per a la festa.

El que queda a l'aire és el picaroleig dels dimonis, els dimonis que ens criden a la dissolució. Aleshores entenem que el dimoni no és més que la nostra follia. La por a perdre'ns, a desintegrar-nos, la por a ser arrossegats per impulsos que no podem dominar. Aquests dimonis, però, des del cementeri d'Àngela, semblen curiosament més reals, més humans, més familiars.

L'interès pel discurs eròtic és universal, el compartim tots els humans, però per dur amb propietat aquest apel·latiu no hi valen generalitzacions ni abstraccions. Perquè faci efecte, l'erotisme ha de ser concret, cru, inquietant, davant el qual o cedim o no ens queda més remei que defensar-nos amb una rialleta histèrica.

De tal manera que hem de concloure que el llibre que

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE "ÀNGELA"...

han donat a les premses Maicas i Mestre pertany per dret propi al gènere de la literatura eròtica.

Però Àngela és també un text essencialment poètic, no de bades ambdós autors han publicat versos. La meua afirmació de què es tracta de textos poètics, es basa no solament en la tria del llenguatge que han usat sinó en el tractament i la visió de la realitat que descriuen. Cada vers, aquí cada oració, cada paraula, no apareix només en funció de la seva eficàcia en el resultat global de la història, sinó que transcendeix la seva significació immediata i ens acosta a una manera nova i integral de veure les coses. Sentim el món com si el descobríssim de bell nou.

De forma més marginal i supòs que per als autors, absolutament secundària, aquestes Àngeles, són també cròniques d'unes determinades èpoques. Història residual, però història a la fi.

D'una, encara els de la nostra generació just en coneguèrem els epígons, la Mallorca rural, la d'abans de l'abandó definitiu del camp i evidentment abans de la restauració germànica. L'altra, més recent, no hi apareixen signes que permetin situar-la amb exactitud encara que la grisor general de l'ambient ens transporta immediatament al franquisme.

Sigui com sigui, en ambdós casos, amb més o menys intensitat, s'hi respira nostàlgia. Començam a enyorar una Mallorca que se'ns ha esvaït d'entre els dits i que ja hem incorporat sense remei, als nostres paradisos perduts.

I els personatges? I si ens proposàssem de les dues Àngeles fer-ne un sol personatge? Cronològicament és possible. Se'n ressentiria la seva entitat psicològica?

La primera característica que comparteixen és la soledat, dos éssers tot sols en l'univers, enclastrats en el seu món. Només existeixen en la intimitat. El pastor Joan i el fesser Toni Titai, són personatges secundaris, són la masculinitat aclaparada. Els dos sacrificaran el seu seny davant l'altar de la feminitat. L'etern femení que regna en el seu gineceu. Elles decidiran, perquè en el fons saben del seu coratge, l'hora i el joc.

A mi però, a les dues Àngeles m'agrada veure-les, com a dues obres úniques, amb vida pròpia. Perquè divergeixen en el to i en el tractament. Vull veure-les com a les dues cares d'una moneda, que mai no es trobaran i que rodaran juntes, esper que durant molts d'anys.

Allò que no podem negar que comparteixen plenament, al marge de la frase inicial, obtinguda per clonació, és un interès insaciable per la vida i la seva expressió suprema, l'amor.

L'impuls eròtic, aquest foc irrespirable de l'erotisme que només compartim els humans. Efectivament, els

animals no saben que és l'erotisme perquè desconeixen la mort. Els animals no saben que han de morir, només els humans tenim un coneixement angoixant de la mort.

Per això al nadir de la mort oposam el zenit de l'amor. Al fred horror de la mort, el calor insuportable de l'erotisme. L'eterna lluita d'Eros i Tànatos, units per l'únic que posseeixen en comú, la violència, d'aquí aquesta consciència diabòlica d'Eros. La violència ens abruma en cada cas. Al final, sempre acabarà guanyant Tànatos. És inevitable. Per això no deixarem mai de glorificar Eros.

Durant el temps que vaig estar preparant aquesta presentació, en martellejava constantment a la memòria un passatge de Charles Bukowsky que havia llegit feia temps i que pensava que em vendria bé incorporar-lo al final. Sintetitzava molt bé aquesta idea que acab d'expressar i además hi apareixien dos elements emblemàtics de les nostres Àngeles. Al final, quan vaig aconseguir trobar-lo, em va decebre. Com sol passar sovint, la memòria i el temps l'havien magnificat.

Així que la cita no és literal:

"Quan mori, l'únic que vos deman és que m'enterreu a prop de l'hipòdrom, per poder sentir tremolar la terra, amb cada galopada final"

Moltes gràcies.

Pere Benet
Inca, juny de 1998.

No volem ser
els més grans,
 simplement
volem ser
 millors.

L'èxit és la gent, el tracte personalitzat i altament professional són els valors que les persones que treballen amb nosaltres cada dia són el nostre orgull i per això a COLONIA treballam dia a dia, hora a hora, intentant aconseguir el màxim nivell de qualitat i de servei al client.

COLONIA és una entitat financera d'ètica i seriositat, altament preparada, amb una clara vocació de servei i el més alt nivell de professionalitat, treballant amb el més alt nivell de qualitat i de servei al client, no per ser els més grans.

Les nostres solucions són perfectes per a tots els clients, amb el més alt nivell de qualitat i de servei al client de el nostre sector d'activitat.

 COLONIA Caixa d'Estalvi de Mallorca

QUAN EL COR EM PARLA, DIU...

Avui tenc ganas de deixar parlar el cor; massa vegades li tapam la boca o feim el beneit respecte a allò que ens vol fer sabre. No obstant, el cor poques vegades s'equivoca i, sobretot, mai diu mentides. Les paraules dites amb el cor són transparents i franques, però cada pic és més rar poder escoltar-les; el cervell sempre s'hi fica pel mig i sovint disfressa uns cops, i altres censura, allò que, un dia si el deixàssim, el cor ens contaria. Al final només queden continguts freds i asèptics perquè la raó guanya per enèsima vegada una partida amb final sempre anunciat.

El meu cor ha fet molta feina aquest estiu; ben bé diria que, pobret, enguany no ha tengut vacances. M'ha parlat molt i jo he procurat no perdre'm paraula; l'he escoltat profundament sense posar traves ni interrompre'l amb preguntes innecessàries. De fet, crec que quan el cor ens diu coses, sobren altres paraules i no calen contestacions. És només qüestió de deixar que el cos expressi amb transparència el missatge del cor; els seus senyals són inequívocs i els que ens envolten comprenen amb facilitat el que sentim i com ho sentim. Les relacions amb els altres són més franques i satisfactòries si deixam que el cor digui coses per nosaltres; el cor coneix molt bé l'ofici de comunicar i no sempre recordam o no sempre volem recordar aquesta veritat.

Aquests dies, vos contava, he "sentit" molt i m'he permès sentir sense caretes ni restriccions. Vos puc dir que he sentit amb insistència algunes coses molt concretes que són les que m'agradaria compartir ara amb vosaltres. Un psicòleg humanista excepcional deia que és importantíssim comunicar amb franquesa i autenticitat els nostres sentiments per poder tenir unes relacions interpersonals sanes i exitoses; afegia, però, que no és útil, i a vegades pot resultar fins i tot poc recomanable, fer-ho amb tots els sentiments que experimentam al llarg del dia. Es tracta més bé de comunicar sobretot els sentiments persistents, aquells que ocupen de forma continuada el nostre pensament fins que consentim finalment alliberar-los. Els que ara explicaré són, doncs, alguns dels sentiments amb els quals he compartit moltes i entranyables estones aquest estiu.

Us ha passat alguna vegada sentir-vos infinitament agraïts per les coses bones que us han passat i no saber exactament a què o a qui agrair-ho?; idò aquest és un dels sentiments persistents que ha passat amb jo gran part del meu temps de vacances. El meu cor expressa contínuament les gràcies per tot allò que m'envolta i que m'està passant; jo l'escolt amb atenció i transmet aquest missatge a tota hora. Em sent de veres afortunada i experiment la necessitat d'agrair aquest sentiment a les persones que l'han fet i el fan cada dia possible. A vegades ens sorprèn tant que algunes coses ens surtin definitivament bé que no ens ho podem acabar de creure i necessitam adjudicar el mèrit als altres i només ens surt de la boca: "gràcies, gràcies...". És com reconèixer

que tots sols no som res i que només és amb els altres com podem arribar a realitzar els nostres somnis; aleshores, recordam això de sobte i ens falta temps per dir: "gràcies..."; després necessitam tot d'una assegurar-nos que els destinataris d'aquest missatge l'han rebut i ens han sentit.

He gaudit intensament aquest sentiment però barrejat amb un altre que consider totalment complementari: experiment un immens sentiment de satisfacció personal.

La curolla que encaçava des de feia temps, l'energia invertida i els resultats obtinguts s'han reconciliat totalment i davant això no tenc massa miraments a l'hora d'assumir en gran part el protagonisme i de sentir-me'n directament responsable. La qüestió no era demostrar res a ningú ni veure escrit el meu nom al "Guinness", però sí d'aconseguir fer real un projecte en el qual crec de veres i veure'l materialitzat pel meu esforç i dedicació. Cada cop em sembla més important això d'estimar-se a un mateix i de cuidar-se integralment sense mirar prim; per tant pas gust també d'experimentar aquest sentiment i em pessic contínuament per no oblidar el mèrit aconseguit i la satisfacció personal que això m'ha donat.

He experimentat també sentiments contradictoris i perturbadors en adonar-me'n que allò que ens succeeix i sentim constitueix un tipus de vivència molt particular que a vegades no es pot compartir i gaudir plenament amb aquells que ens envolten, per molt que

QUAN EL COR EM PARLA DIU...

ho desitgem profundament. Els sentiments estan absolutament determinats pels esdeveniments que succeeixen al nostre voltant i cadascú es pot veure afectat d'una o altra manera segons les circumstàncies personals que condicionen significativament el propi estat d'ànim. Sovint, aquest estiu, m'ha festejat un sentiment de cert desconcert i d'impotència en adonar-me'n que no m'era possible compartir l'allau de sentiments positius que em dominava amb persones estimades que, indefenses, eren engolides per situacions personals especialment difícils i, en algun cas, fins i tot dramàtiques. Davant això m'ha arribat a semblar injusta i poc sensible la meua eufòria emocional i m'he sentit amb la necessitat de viure aquests sentiments de forma moderada i discreta. He constatat doncs amb claredat que no puc restar neutra o indiferent davant les circumstàncies personals dels que m'envolten i que això concretament ha condicionat de manera inevitable la vivència personal dels sentiments que us he esmentat.

Viure d'aprop moments complicats de persones afectivament significatives ha estat per jo un fort estímul per mirar de retrobar-me amb l'essencial de les coses. Conseqüentment, cada cop em costa menys despreciar

amb fermesa algunes coses cridaneres en aparença però superficials en el fons. Són tantes les vivències fonamentals que ens podem perdre per deixadesa o perquè de sobte se'ns esgota inesperadament el temps, que quan un dia se'ns ocorre pensar-hi agraïm eufòrics una oportunitat més per dedicar-nos a les coses que reconeixem amb certesa com a vertaderament importants. És llavors quan ens adonam que teníem el cor abandonat i que hem passat massa temps sense escoltar-lo. Malauradament ens acostumam amb sorprenent facilitat a prescindir d'ell quan ens demanen que parlem de les coses que ens envolten i llavors no ens costa gens parlar i parlar però comunicam tan poc!!

Que aquestes línies us animin amb premura a despertar el vostre cor o a destapar-li una estoneta la boca. Li faltirà temps per dir-vos: "Aquestes vacances han estat massa llargues; escolta'm i no et perdís paraula".

Victòria Picó

CAN "PITJA-PAES"

Donar noms a les coses, fer denominacions, és la funció mental més primària, és el primer contacte (etimològicament, "con el tacto") de la persona amb la natura i amb la cosa concreta; quan es tracta de noms de persones ho coneixem per antroponímia (nom de les persones humanes, com aquestes són conegudes); quan el nom es refereix a llocs geogràfics és la toponímia, que etimològicament vol dir això. Fins i tot en el noms de cans hi he vist curioses originalitats: un senyor, lluny d'ací i culé ell, els posava nom dels estrangers de Can Barça; a un patró municipal de vacunació de la dècada del 1930, a un poble de Mallorca, hi havia noms de revolucionaris (ara record Trosky),... [És clar, aquesta funció primària identificatòria, i no sols identificatòria, també hi juga el que és eufònic del nom i té caràcter institucional].

En aquesta hi ha hagut veritables idees originals i, transformada en ciències, té insospitades aplicacions. En Mascarò Pasarius sostenia que profunditzant en l'estudi dels noms de lloc que ens resten es podia estudiar una parla com si els topònims fossin un element fòssil de la mateixa. En l'abundància d'antropònims de cada lloc concret, com si aquesta balquena fora una font de coneixements, ja inicialment es podrien estudiar l'originalitat del pensar, la mentalitat pràctica, les activitats social i econòmica, el grau o la intensitat de relació i vida pública d'un determinat grup social. Jo en concret record que vaig recollir al través del meu amic mestre Biel de ca sa Castellera (En Gabriel Rosselló Roig) els noms de cases d'Alaró i així com m'anava donant les fitxes sortien idees i consideracions insospitades

emperò com que el que m'havia proposat era sols salvar de l'oblit els antropònims no hi entràrem. Record també que a principis de la dècada 1980 vaig enviar a D. Camilo Cela moltes dades antroponímiques i onomàstiques del Pirineu de Lleida, de l'entorn allà on llavors jo vivia, pel seu futur -obra ingent- diccionari popular espanyol.

Aquestes ciències, per la seva profunditat, són tot un món. Per exemple, els grecs generalment donaven o un sol nom o hi afegien la procedència (Filip de Macedònia, Tales de Mileto, o Plató, per la seva gepa, pel seu omòplat) mentre que els romans hi posaven el nom, la procedència i el mal nom (Marc Tuli Ciceró -el ciuró, per la verruga que devia dur a la cara-; Juli César August -l'august-). Actualment entre nosaltres es poden fer moltes classificacions (A *Els llinatges catalans* es fa per diferents motivacions), que una podria ser les professions. En aquest sentit, dins d'aquest grup, hi podrien posar el malnom dels meus padrins paternes, el que encapçala aquest escrit, *Can pitja-palles*: m'ho havien dit remotament a la infància, que, la veritat, no m'agradava gens ni mica i el consideràvem deshonra familiar, i ara fa uns anys m'ho recordà quan m'ho digué com un insult una tia, llavors la vídua del meu padrí jove, que li havia fet plorar el seu nét... No vull que es perdi aquest nom, que a Muro ara ningú recorda que hagi existit, el vull immortalitzar en la fragilitat d'aquest escrit, que l'he fet primordialment amb aquesta intenció i omplert, com reble a un marge, amb les anteriors consideracions.

Joan Bassa i Vallori

EL PERBOC D'UN HISTORIADOR

La Història és una ciència que sempre es mou duita per una documentació. Mitjançant aquesta hom va comprnent les coses, se'n fa un judici, adquireix criteris... i més de dues vegades, davant nova informació, ha de canviar les opinions i seguir altres criteris.

Aquest és un fet que a mi m'ha passat en no poques coses i ara vos ne vull contar un. De jovenet, estant al Seminari, cada any solia participar als treballs de Certamen que, sàviament, el Bisbe Pere Joan Campins i Barceló (1898-1915), havia fundat en el nostre Seminari l'any 1899, perquè els joves seminaristes gaudissin dels camins de la ciència i s'anostrassin en les arts literàries.

A l'estiu de 1963 vaig emprendre la tasca, encoratjat per un bon professor que esdevendria gran amic, el Dr. Llorenç Pérez Martínez, d'estudiar el tema 11 "Estudio documentado del período 1891-1948 de la historia del Seminario de Mallorca". Després de mirar tots els Butlletins Oficials d'aquells anys, d'haver classificat i escorcollat l'arxiu del Seminari, que per haver passat del Seminari vell al nou estava fet un bordell, em va parèixer bé dedicar un capítol a cada un dels bisbes que regiren la Diòcesi durant aquell temps: Campins, Domènech, Llompert i Miralles, a més d'un seguit d'altres coses que també tengueren llur capítol.

Després del pontificat lluminós del Bisbe Campins, he de dir que gairebé me va indignar el curt (1916-1925) del Bisbe Domènech, un valencià que pareixia que havia vengut per tallar les ales a tots els projectes i intuïcions que Campins i el seu equip de mallorquins havien cobejat i programat. Domènech fou promocionat i anà a Saragossa com Arquebisbe i allà morí l'any 1955.

Assistint a un curs de formació sacerdotal on hi havia capellans de moltes diòcesis, em vaig fer amic d'un aragonès i vaig veure que tenia una profunda admiració pel Dr. Domènech. No li vaig exposar les meves conclusions, sinó que vaig voler saber les causes d'aquella estima i altres aspectes d'un llarg pontificat a Saragossa. Després d'uns anys, mirant el funcionament de les Conferències dels bisbes metropolitans espanyols, organisme anterior al que ara deim Conferència Episcopal Espanyola, i sobretot a l'apropar-me a la història de l'Obra de Cooperació Sacerdotal Hispano Americana, vaig anar descobrint que el Bisbe Domènech tenia altres vertents, o que

l'experiència mallorquina l'havia preparat per no llevar el que hi havia per a sembrar lo seu, sinó que calia fer créixer tota cosa que hi havia sembrada i donava bon fruit. Potser aquí va estar massa pendent d'un nou codex de Dret Canònic (1917) que Roma va posar a les seves mans i pensà que per ser bon bisbe era allò que havia d'implantar.

L'obra "Evangelizadores de América. Historia de la OCSHA"

publicada a la BAC l'any 1992 pel sacerdot murcià Antoni Garrigós i Meseguer, parla molt bé d'aquest antic bisbe de Mallorca i l'any 1949 el presenta com un vell bisbe envoltat d'una colla de joves i diu aquestes paraules:

"Aquesta simbiosi de vellesa i de juvenesa de modernitat i de sereni-tat, sigui tal volta el tret més distintiu que aquell grup va saber imprimir a l'obra que realitzaren. Perquè si es volia avançar, calia rompre molts motlles, obrir nous camins, posar en marxa moltes iniciatives fins aleshores desconegudes, tenint a mà, si és que n'hi havia cap, poquíssims mitjans. Però calia avançar amb peus de plom perquè eren molts els ulls que tot ho fiscalitzaven i per altra banda era molt el que hi havia en joc: la formació de seminaristes i de sacerdots per anar a treballar a Amèrica en institucions noves i pròpies; la influència, mitjançant publicacions i conferències en els seminaris i reunions de capellans, el diàleg amb els bisbes americans..."

(segueix a la pàgina 5)

ENTREVISTA

ANTONI MARTORELL, FRANCISCÀ I MÚSIC

A l'alba d'una nova Agrupació musical-coral sorgida a l'ombra del Poeta i Sant Francesc d'Assís, l'enamorat de l'art i la natura quan encara li cercam nom a la nova criatura, ens acostam a un amic i admirat músic de la nostra terra, Antoni Martorell i Miralles, franciscà, per enriquir-nos dels seus consells i, per què no? pregar-li que ens vulgui suggerir un títol o distintiu amb el qual puguem batejar la nostra tendra agrupació. I ell, amablement, ens proposa dues intitulacions: "Coral Sant Francesc" de la Ciutat d'Inca; "Coral Floravia", al·ludint a la planta espinosa de la família de les compos-tes (mena de card espinós) que s'endiumenja de floretes rosades, molt riques de mel; i per això, molt cobejades per les abelles. Planta que es desenvolupa abundantment per la contrada del Raiguer.

Amatent i cordial, A. Martorell, s'obre al nostre diàleg i, complaent ens ofrena la seva col·laboració i el seu assessorament.

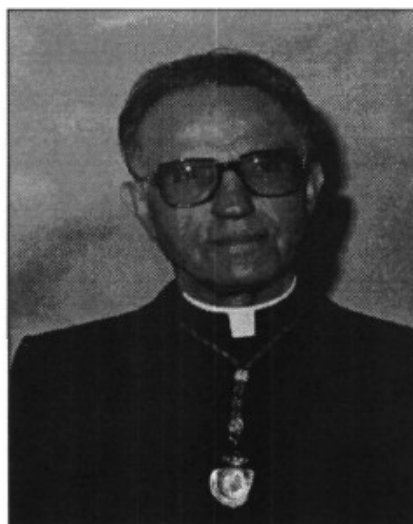
Antoni Martorell i Miralles, nascut a Montuïri, és compositor franciscà, autor de nombroses obres musicals per a orgue, piano, cor polifònic, etc. Féu el seus estudis musicals als conservatoris de Palma, València i més tard a Roma, diplomant-se en piano superior, composició, formes musicals, cant gregorià i paleografia musical. És fill il·lustre de Montuïri, medalla d'or "d'honor i gratitud" del Consell Insular de Mallorca, membre de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Sebastià.

Voldríem que ens especificàs quelcom més la seva extensa producció musical.

Són diversos els gèneres musicals que he cultivat. Quant al gènere

vocal-instrumental es destaquen 14 misses polifòniques i que cal afegir-hi una gran munió d'altres produccions, com himnes, salms, antífones, proses, etc.

Cal afegir-hi l'ampla creació orgànica, dins la qual sobresurten les

següents obres: Zodiac (vol. de 125 pp.) "L'organista celebrant" (150 pp.) "Ore serene" (36 pp.), diverses "Suites" per a orgue, ultra incompatibles col·laboracions musicals a Revistes i Cases editores i Discogràfiques a l'Espanya i a l'estranger.

Dins el camp de la música profana són remarcables, entre d'altres, les següents obres: Aires del terror (Suites per a piano), Tríptic modal, Retaule franciscà, Sempre viva, preludis i toques, peces varies... He cultivat també el gènere liderístic, destacant: "Poemes d'amor", "Quatre líriques d'estiu" etc. Per a instrument solista cal destacar la Sonata per a fagot i piano, Concert per a trompeta i orgue, amb una extensa producció discogràfica.

Ens plauria molt volgués explicar-nos què fou allò que ja ha transcorregut com un fet històric, però que ha tingut un ressò prou

profund i que anomenaren "l'escàndol" de la Missa "Pau als Homes", ara fa quasi trenta anys. Podria esbrinar-nos aquell esdeveniment i el seu sentit?

Aquell esdeveniment conegut amb el malnom d'escàndol litúrgic, es fonamenta en l'execució de dues misses concretes: missa Pau als Homes per a cor de veus mixtes, orgue, guitarra elèctrica, trompetes, saxos i percussió, i la missa Fraternitat i Joia (per als joves) on s'infiltraren ritmes de jazz i blues sant Francisco, per a cor, assemblees, orgue, guitarra elèctrica i percussió.

Aquell esdeveniment aixecà cridòria i una mena d'escàndol, però només entre els integristes puritans que poc o gens havien entès de la política de "portes obertes" del Vaticà II. La meua actuació anava dirigida a mentalitzar el poble, més a més, al clergat sobre l'actitud a prendre enfront de la nova situació que creava l'obertura del Concili Vaticà, quant a la participació del poble en l'acció litúrgica i a l'ús de les llengües vernacles. Mallorca seguia sota el corrent castellanista dominant, que per tants decennis havia destacat l'hegemonia dominant. Aleshores es produí el cas que, tot just l'Església deixà de celebrar en llengua llatina, el castellà envai les celebracions ignorant la llengua originària pròpia. Era una nova colonització. L'execució d'una missa solemne amb llengua vernacla, i per afegit, amb una orquestra moderna, és a dir, utilitzant un instrument propi de la jerga i sensibilitat dels joves per tal de poder millor involucrar-los en la celebració, si d'una banda provocava l'es-càndol farisaic dels fanàtics i dominadors. D'altra banda, era un

ENTREVISTA

toc d'alarma per tal de despertar la consciència del poble mallorquí que es trobava enfront d'una nova colonització, amb els risc greu de perdre la pròpia identitat.

Fou prou eficaç el vostre gest encaminat a la salvaguarda de la llengua i de la pròpia identitat?

Sí, encara que no fos totalment decisiu, significà una contribució molt rellevant per aconseguir aquell objectiu, donat que tot seguit, recolzat per un grup animós de joves preveres, vaig poder organitzar unes **Setmanes de Pastoral Musical** durant tres estius, encaminades a formar dins el poble, -marcadament dins el món clerical-, una consciència ètnica responsable, desvetllant sempre més l'amor i estimació vers la pròpia llengua i cultura. Es féu urgent elaborar un material didàctic per tal de consolidar l'ensenyament i formació de les **Setmanes**. Per aprendre a pregar, cantar i lloar Déu amb mallorquí calia equipar congressistes i poble d'un manual amb un repertori bàsic musical de cançons, himnes, salms, antífones, etc. Aquest subsidi aparegué amb el títol de "**Celebrem el Senyor**", aplec de cànctics adequats a la celebració del misteri del Senyor al llarg de tot el cicle anual litúrgic. Finalment podem cantar Déu amb les nostres melodies i amb la nostra llengua.

Si això heu realitzat en el camp de la litúrgia catòlica, certament no hau-reu romàs indiferent davant el problema de la conservació del nostre patrimoni folklòric i cultural. Quines altres curolles han excitat el vostre zel i interès?

D'antuvi he de confessar que sempre m'ha agullonat l'interès i la curiositat, això que em diem el fet cultural ètnic, veritable regal de Déu, que abraça tots els aspectes i tota la riquesa artística, lingüística,

costumista i àdhuc paisatgística d'un poble. És per això que m'he engrescat en la recerca, arplega i difusió del nostre folklore musical, projectant-me prevalentment cap a la joventut que es va formant als conservatoris o altres instituts, puix que la regeneració i recuperació del nostre patrimoni ètnico-artístic ha de començar partint dels joves plançons de la nostra raça.

És un fet deplorable, així jo ho recordava en el Pròleg del volum **Sempreviva**, que el nostre patrimoni folklòric musical tendeix a esfumar-se ràpidament sota la pressió del fenomen de la mecanització de les feines del camp i del nou estil consumístic de la vida, quant a la cançó; i per l'allau de ritmes exòtics que ens envaeix d'allà la mar, quant al nostre ball tradicional popular. Si volem, doncs, que el nostre tresor cultural musical no esdevengui un record purament nostàlgic, cal aplicar remeis inajornables per a mantenir encesa la torxa de la nostra identitat. I com que la planta quan és tendra és flexible i receptiva, ja des dels primers cursos de música caldrà iniciar els joves artistes en la coneixença i avaluació del nostre folklore musical.

Endevinam que fou per això que publicàreu el volum de cançons populars, retolat **Sempreviva, per al sentit pianista; és així?**

Exactament. És una obra destinada a l'estol infantil dels primers cursos de piano amb un contingut de tonades populars, seleccionades entre centenars, per llur interès modal rítmic. És una mena d'escapat de la nostra cançó popular on el tendre artista comença a descobrir i a estimar el tresor de la nostra cultura ancestral.

Quins són els plans respecte a la dansa?

Lògicament el pròxim projecte és la

dansa popular balear i, feliçment puc anunciar-vos que és un projecte portat a bon terme que quallarà en un recull de **Danses populars de les Illes Balears** que,

sota aquest mateix epígraf, sortirà dins pocs dies de la impremta. Es tracta d'un volum d'unes 150 pp. on es recullen més de 50 danses populars, les més generalitzades de les Illes, en una versió per a piano, obra destinada principalment al públic estudiant, però també a tot el públic, per tal que tots els amants de la nostra cultura es puguin familiaritzar amb la dansa tradicional del nostre poble. Tant de bo aquest esforç de recerca, anàlisi, transcripció i harmonització sigui una contribució vàlida a créixer l'esplendor de la diadema de la nostra cultura i identitat.

Ens podeu oferir un avanç general de les danses recopilades en aquest volum?

Es tracta de les danses més conegudes i executades a les nostres Illes, que es classifiquen en 6 famílies: jotes, mateixes, fandangos, boleros, copeos i diverses; totes elles en versió per a piano, cosa que permet a qualsevol

ENTREVISTA (conclusió)

aficionat, ell sol, poder-les gaudir en llur autèntica imatge melòdica, rítmica i harmònica.

Com veieu el panorama de les nostres Corals a Mallorca?

No conec amb profunditat el fenomen, però pel que he pogut apreciar ací i enllà, em sembla bastant afala-gador el panorama de les nostres corals. Veig que van proliferant les noves agrupacions musicals (malauradament, altres s'extingeixen: és una llei de vida); s'obren nous espais culturals musicals i, en conjunt, amb clars i ombres, la perspectiva gene-ral dóna una impressió bastant favorable i prometedora. Jo animaria les institucions públiques, -des dels ajuntaments fins a les més altres instàncies-, a ser més pròdigues en la promoció i foment dels grups cultu-ral- s i musicals.

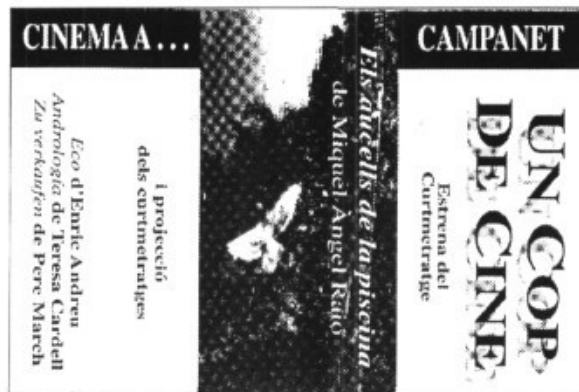
En pla confidencial volem manifestar-vos que, entre altres activitats artístiques, la nostra Agrupació musical té en programa fer l'estrena d'una lírica vostra per a soprano i piano, titulada: "Vanitat", poema del Pare Colom. Ens podríeu esbrinar-ne sumàriament l'estructura i naturalesa d'aquesta obra?

Aquesta lírica té una forma unitària, que bé es desenvolupa re-girant-se en varietats harmòniques de creixent expressió i intensitat, conduint-se cap un final espurnejant d'amarga ironia. És un comentari jocós entorn de la vàcua fugacitat de les coses, significades en el pensament volander de la persona que, en comptes de conquerir la fama (com un ball fascinant de bella baldufa), en el fons, no és més que una grotesca mascarada de mal burot.

Un bon consell per a tancar.

Solament l'esforç i la constància porten cap el triomf. La música, la bona música, us educarà a la bondat i a la noblesa dels sentiments.

Catalina Amer i Vives

PUNTS ESTRELLA

Un univers de regals

Per acumular Punts Estrella només ha d'utilitzar la seva targeta de "la Caixa", on i quan vulgui. Així de fàcil i senzill: per cada 1.000 pessetes de compra, un punt, i, com més punts, millors seran els regals que podrà escollir del catàleg del nou programa Punts Estrella.

Relotges, càmeres fotogràfiques, espectacles, viatges... Ara, les targetes de "la Caixa", a més a més de la comoditat i seguretat que li proporcionen, li permetran d'accedir a un univers de regals. Passi per qualsevol oficina de "la Caixa" a recollir el seu catàleg Punts Estrella.

"la Caixa"

NOTES D'UNA NIT MEMORABLE

El passat 31 de juliol, un dia quasi agostenc, l'austera claustra de les Monges Tancades era un insòlit i variable escenari, on ja l'horabaixa els aires de la muntanyeta refrescaven les pedres tèbies del sol, i més tard, els potents focus i els pàlids reflexes de la lluna il·luminaven l'enigmàtic Monestir del Serral, el lloc més bell de la ciutat.

Estàvem de ple en una nit plàcida i serena, on es preparava l'aconteixement més important de les darreres festes patronals: el Concert Extraordinari de la Het Kamerorkest de Bèlgica, on brillarien amb llum pròpia -ademés de la famosa orquestra- els principals protagonistes de la nit: la soprano inquera Pilar Rosselló, el director Rafel Nadal i el compositor Antoni Martorell.

I des d'una dimensió més incipient i modesta, però de manera entranyable la Coral Blanquerna, fent cor a la impressionant veu de la soprano i Directora de l'Agrupació Coral.

El programa, un selecte i acertat repertori, on la soprano, ja d'entrada, va connectar i encantar el nombrós públic amb molt bones vibracions i millors calfreds, va arribar al punt més emotiu quan na Pilar va dedicar al seu pare i al seu padrí jove Josep, tan present en el seu record, l'evocadora "Souvenirs d'Espagne", del músic inquer Antoni Torrandell. Tot seguit la preciosa romança de "Cançó d'Amor i Guerra" i a la tan esperada estrena de "Vanitat", la captivadora peça del Mestre Antoni Torrandell amb el poema del P. Colom. Conduint amb la dolça melodia del Vou-verivou, que tots els mallorquins sentim sempre amb profunda nostàlgia.

Una nit inoblidable per a tots els participants i per als qui pogueren gaudir en directe des del marc encantador, o des de TV Raiguer a través del Canal 4 de televisió; i per a nosaltres, els components de la coral, la més jove de les tres agrupacions inqueres. Una ocasió que haurem d'agrair amb constant esperit de superació, per tal de fer-nos dignes d'un acte com aquest, i dels insignes mestres que ens han recolçat. Perquè si és veritat

que suposa entusiasme i voluntat formar un grup d'amics desconeguts, però units per una mateixa afinitat, és també cert que va néixer amb il·lusió de les coses noves, i del desinteressat i noble amor a l'art. I així, quan ens reunim, gaudim d'una bona amistat i ganes de cantar. I ja sabem que el qui canta el seu mal espanta.

L'ordre i concert de les veus és obra de Na Pilar Rosselló, ànima impulsora del grup, com la va anomenar el Pare Gabriel Genovard el dia que vàrem batiar la coral. Nosaltres podem afegir -com diu la cançó- que és l'ànima, el cor i la vida d'un projecte que en uns pocs mesos s'ha fet feliç realitat. No debades, la jove directora, domina l'art de saber manejar la batututa amb destresa, tant que ens dirigeix, com en qualsevol situació, i si es complicada, pareix que més aïrosa se'n surt l'hàbil missera professional. El que és evident, és que en el pla humà sap crear un clima cordial i exigent, que contagia i transmet com a bona mestra, fent-nos conèixer i estimar el seu saber, i amb harmonia, fer de totes les veus un sol cant.

Hem tengut el plaer de conèixer el director artístic Rafel Nadal Un home que té el talent de fer, com a per art de màgia, comparèixer l'embruix a l'escenari, tan imprevisible com imprescindible per l'èxit d'una funció. Junt amb la gran humanitat a l'hora d'impartir les classes magistrals: sobretot, la sensibilitat que expressa

divina-
ment quan
dirigeix
amb els
matisos i
les ondula-
cions de
les seves
poderoses
mans. U n e s

mans que semblen més de les d'un artista escultor que les d'un director i pianista excel·lent, que té la virtut i crec que li ve com anella al dit- de transformar el que toca en una obra mestra.

Hem tengut l'honor de comptar amb un padrí de gran renom més enllà de les illes. L' eminent músic mallorquí Antoni Martortell i Miralles, TOR. Algunes de les seves creacions ens han servit per a conèixer i interpretar la seva obra genial, i ens va motivar conèixer-lo personalment, per la qual cosa ens acostàrem al convent franciscà de Ciutat.

Quan el Pare Martortell va aparèixer a la sala, amb l'expressió jubilosa d'un Aleluya, jo que esperava un home pausat pels seus venerables vuitanta-cinc

(continua a la pàgina següent)

(ve de la pàgina anterior)

anys, vaig pensar amb el do de la longevitat, que només uns pocs privilegiats arriben a disfrutar, es el do que dinama de les persones que mantenen viu el poder de la creativitat, junt amb la gran sort de fer, de la seva passió un art i el treball de cada dia, sense els quals no es pot concebre la seva vida. Davant la personalitat del Pare Martorell, que ademés parla amb esment i meticulosa propietat la nostra llengua, vaig optat per obviar les meves preguntes premeditades i deixar que fluïssin de la conversa. Tanmateix per ell, parlar es platicar, explicar i derivar inevitablement les notes, que llegeix amb la precisió i mestria del gran director que fou allà a la Ciutat Eterna.

Però si volem sentir subliment al P. Martorell o a qualsevol autor, és a través de la seva obra. I nosaltres podem assegurar que tots junts vibram quan cantam **CELEBRABO TE DOMINE**, i ens conmovem **RECORDARE**. I escoltant el **POEMA DE LES CRIATURES**, on la poesia i la música pareixen acostar-nos al diví paisatge de la creació, i el ritme oscil·lant segueix el ball de la natura. Ai, la música que pot calmar les feres, com no ha de trascendir i elevar els homes?

Doncs amb aquest esperit, i l'esperança que Déu ens doni a tots llarga vida i dies memorables, com també força a aquesta nova coral que ha fet presència dintre de la nostra ciutat d'Inca.

Catalina Amer

Es siwell

Carrer Llevant, 19
Tel. 88 00 86
07300 INCA

PREMIS CIUTAT DE PALMA DE NOVEL·LA I POESIA

**LLORENÇ VILLALONGA DE
NOVEL·LA
I JOAN ALCOVER DE POESIA**

Les obres que hi concursin hauran de ser originals i inèdites. D'una extensió d'entre 200 i 300 folis les que concursin al Premi de novel·la i un mínim de 300 versos per al de poesia..

S'hi hauran de presentar els originals per quintuplicat, mecanografiats en folis corrents o en fulls de mida holandesa, a doble espai i per una sola cara. S'hauran de consignar a la seva portada el nom del Premi Literari Ciutat de Palma a què es concursa i el títol de l'obra, a més del nom, els llinatges, el NIF, l'adreça i el telèfon de l'autor. Qui vulgui conservar l'anonimat només hi farà constar el títol de l'obra i el seu lema. A part i sota aquest lema presentarà un sobre amb les seves dades.

El termini d'admissió de les obres acabarà dia 6 de novembre.

El lloc de presentació serà el Negociat de Cultura de l'Ajuntament de Palma, carrer de l'Almudaina, 7^a, 3, 07001 Palma.

Es faran públics els veredictes emesos pels jurats en l'acte de lliurament dels Premis que se celebrarà amb motiu de les Festes de St. Sebastià de l'any que ve.

Edició de les obres guanyadores a càrrec d'Edicions 62.

Dotació econòmica dels premis:

LLORENÇ VILLALONGA DE NOVEL·LA:
2.500.000 pta.

JOAN ALCOVER DE POESIA: 500.000 pta.

RECORDANT EN JORDI AUTONELL I REIG

pareix que fou ahir que en Jordi, víctima d'una sobtada malaltia, ens deixà. El proper dia 21 d'octubre ja farà un any que se n'anà a la casa del Pare.

D'En Jordi en podria escriure planes senceres d'adjectius elogiosos, però, en breus paraules, diria: en Jordi era una bona persona, una persona entranyable, bon amic dels seus amics, un dels millors amics seus fou el meu germà Gregori, una amistat que venia de molts anys enrera, de quan ambdós jugaven a futbol amb el juvenil Sallista. Tant a ell com als altres germans seus, se'ls poden aplicar aquells dos refranys castellans "de tal palo, tal astilla", "de casta le viene al galgo". Els Autonell-Reig eren fills de Don Toni Autonell Casassas i de Dona Teresa Reig Parès, dues bellíssimes persones, catalans de naixement, però inquers d'adopció, ja que feia molts anys que vivien a Inca. Don Toni, durant uns anys i amb molt d'encert, va ser el President del nostre estimat Orfeó Inquer L'Harpa.

Vaig tenir el primer contacte amb en Jordi quan coincidírem en el Claustre de Professors a l'antiga Escola d'Aprenentatge Industrial de la qual ell n'era Cap d'Estudis.

La pena i tristor que mos deixà la mort d'En Jordi va venir acompanyada, quasi el mateix dia, de l'alegria del nomenament de Doctor Honoris Causa per la Universitat de les Illes Balears del P. Miquel Colom i Mateu, del qual tenc el privilegi i l'orgull de ser antic alumne. Així és la vida, composta de penes i alegries.

Mai no podré oblidar, amic Jordi, les reiterades visites que em vares fer, acompanyat de l'amic Cesàreo Orfila, un altre company de l'Escola Industrial, quan jo estava convalescent d'una malaltia, similar a la que tu vares morir. Què hi farem! A mi no m'havia arribada l'hora, així és el destí.

En Jordi era molt amic de l'excursionisme i gaudia no només fent excursions sinó també preparant-les. Mai no oblidaré una excursió que férem el juny de 1975 a l'illa de Cabrera, on jo mai no havia estat. Ell la va organitzar, juntament amb el conserge de l'Escola, Don Bartomeu Clar i Rigo, avui ja mort i que havia nascut a Es Llombards. Mos prepararen una molt agradable sorpresa en forma d'un bon dinar d'arròs a la marinera, preparat pels mateixos pescadors, però ... quin arròs!, mai no n'havia menjat altre de millor i de segon plat, peix fresc a balquena. Mos vàrem posar ses botes. Però, com passa el temps!, ja en fa 23 anys.

El que escriuré a continuació, un fet del seu germà Jaume, metge de Pollença avui ja jubilat, sé cert que hauria alegrat molt en Jordi. Aquest juliol passat vaig

tenir la sort i l'alegria d'assistir al Claustre del bell Convent de la vila de Pollença a la representació de la comèdia musical "Amor de pagesia: N'Aineta", de costums pollencines, original de Pere Melià i amb música del nostre estimat músic inquer i gran persona Don Jaume Albertí. Ambdós autors varen fer també la marxa "Visca Pollença" que ha esdevingut l'himne popular de la vila.. La primera vegada que es va representar la comèdia musical fou a l'any 1942, en seguiren d'altres els anys 1956 i 1975, i el paper principal va estar a càrrec de n'Aina Siquier, que segons diuen va fer una verdadera creació. Després m'he assabentat que el nom del bell hotel del Port de Pollença va ser dedicat a n'Aina, d'aquí el nom D'AINA, qui poc temps després de la representació va morir. Enguany se n'han fet 5 representacions i cada cop el claustre s'ha omplert. Vaig gaudir, de bons i de veres de la representació. Però quina no seria la meva sorpresa quan va aparèixer damunt l'escenari en Jaume Autonell, germà d'en Jordi fent el paper de metge. Qui més bé que ell el podia fer?, tota la vida, fins a la seva jubilació, va ser el metge titular de la vila de Costa i Llobera. En aquells moments s'adjuntaren dues sensacions, en veure la comèdia: una, veure en Jaume, germà d'en Jordi, a qui el poble havia dedicat un sentit homenatge quan es jubilà de metge, i l'altra, el record de les meves arrels maternes pollencines.

Sebastià Balaguer Riusech

OBRA CULTURAL BALEAR

ASSEMBLEA GENERAL DE SOCIS

divendres, dia 30 d'octubre de 1998

Renovació de la Junta Directiva

**Els socis rebreu puntual informació
a la propera circular**

UN COP DE CINE

El passat divendres, dia 2 d'octubre, a les 21 hores, al Casal de Cultura de Campanet, va tenir lloc la projecció del curtmetratge *Els aucells de la piscina* de

Miquel Àngel Raió del que en són protagonistes en Pep Tosar, Fermí Reixach i Cristina Dilla. El primer, un home que torna a Mallorca després d'estar molts anys fora. Son pare és mort. Ha de compondre

qüestions relacionades amb l'herència. El retrobament de les arrels li desperta el cuc de voler saber quina era la identitat de son pare. Per reconstruir la memòria del progenitor reuneix les dues persones que li eren més pròximes: el seu millor amic, Fermí Reixac i la seva amant, Cristina Dilla.

En Miquel es mostrà molt satisfet amb el resultat i l'experiència i afirmà que *"és ben cert que deixar que les imatges passin per davant l'objectiu de la càmera té una fascinació, un misteri. Engata."* També va apuntar que *"volia experimentar amb una història on els personatges no fossin ni titelles ni paròdics, on els poguessis veure amb consistència"*.

Creim que és un curt molt digne. Miquel endavant!

HOMENATGE A BERNAT SALAS

El passat dia 5 de setembre i en el marc de la "VIII Nit Bielenc", va tenir lloc a Búger, la presentació d'un compact disc homenatge al músic Bernat Salas, mort l'any 1932. Ja fa tres

anys i en el mateix marc es va homenatjar al músic inquer Antoni Torrandell. El batle d'Inca, Pere Rotger i la regido-

ra de Cultura, Joana Rosselló, varen encapçalar la representació inquera. La veritat és que hi havia poca gent d'Inca, descomptant les membres de la Banda i de l'Harpa.

Va haver-hi primer un petit concert de la Banda Unió Musical Inquera, que sota la direcció de Miquel Genestra, va interpretar algunes peces de Salas.

A l'Auditori de Son Bialí, Joan Moll interpretà al piano algunes peces del músic.

A l'església parroquial, la coral Harpa d'Inca va interpretar la missa da Santa Maria la Major.

El CD reuneix moltes d'aquestes peces interpretades en els diferents concerts dits.

Seria interessant que aquest CD es presentàs a Inca i es donàs a conèixer als inquers.

- còpies blanc i negre
- còpies plànols
- còpies color
- plastificacions
- impressions digitals
- enquadernacions
- escaner de fotos i diapositives
- còpies de CD
- disseny gràfic
- impressió de camisetes
- impressions gegants a color
- brodats

cdi
centre d'impressió

*posa les teves idees
cdi posa la resta*

Ens trobarà a
Fra Juniper Serra 36
07300 Inca
davant el bar Novedades

tel. 971 50 70 96
fax 971 50 70 97

DITADES DE MEL

Vull encetar aquesta secció regalant la millor mel per a tota la gent que d'una manera o altre ha col.laborat a fer possible que el nin Pau Planes pugui ésser traslladat als EE.UU. per ser tractat de la distròfia muscular que pateix. Ser solidari amb els altres comença amb ser-ho amb els que tens més a prop. La xifra que semblava difícil d'aconseguir, 25 milions de pta, es van recollir en tan sols 12 dies.

Mentre a Prada la UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU celebrava enguany la seva trentena edició amb gran participació mallorquina tan pel que fa als temes, els professors i l'alumnat, a Inca, l'institut Pau Casesnoves era el lloc triat pels membres de l'ESCOLA D'ESTIU per desenvolupar la seva tasca entre mestres i professors. Compartir experiències pedagògiques i lúdiques en el contexte de defensa d'un model d'ensenyament progressista, del català i de l'ecologisme van ser els eixos d'aquesta 27 ena trobada.

Titular de premsa, juliol 1998: "L'associació Voluntariat Lingüístic demana que hi hagi EUROS EN CATALÀ". Mel!. El segueixen infinitat d'adhesions d'arreu dels Països Catalans i de l'Estat Espanyol. Diferents notícies al llarg del mes d'agost fan referència a aquest tema i deixa palesa que la llista es va ampliant. Des del meu modest raconet a "Inca Revista" no puc negar sentir-me satisfest. Pel desembre de l'any passat ja dedicava al tema un esperó on reclamava els euros en català.

Una de freda i una de calenta. Mentre a PEP PALOU, des de la Conselleria de Funció Pública del Govern Balear l'han sancionat a canviar de lloc de treball i suspensió de feina i sou durant dos mesos a la justícia espanyola no li han quedat més nasos que acceptar el recurs presentat per JAUME SASTRE i MATEU FLORIT contra la sentència que els condemnava a indemnitzar el regidor del PP de Sencelles Ventura Rubí per un article aparegut a l'Estel. Ambdós, Pep i Jaume, són professors, ambdós són independentistes, ambdós lluitaven per la llibertat d'expressió: al primer l'han condemnat el polític, el segon ha estat absolt per la justícia.

Sembla que a la fi s'ha obert una porta per la solució al fals conflicte lingüístic valencià-català obert per uns pocs en contra de la Raó a València. Si algú havia de fer la primera passa per desfer-ho era el que l'havia iniciat, o sia la dreta valenciana. Si arribarà a bon port o si la fundació d'aquesta Acadèmia serà la passa

adient perquè es deixin de dir i escriure tantes bajanades com s'han dit i escrit aquests últims anys sols el temps ens ho ha de confirmar però si això ha servit per a que la gent del PP valencià és decidís per deixar de banda els intransigents d'Unió Valenciana i el seu secessionisme lingüístic que han votat en contra de la unitat de la llengua ja val una ditada de mel.

La darrera ditada va pel concert que tingué lloc a principi d'estiu al convent de St. Bartomeu on debutaren M. Pilar Rosselló i el cor Blanquerna. Els que no ho vam poder seguir en directe vam tenir l'oportunitat de veure-ho per una de les televisions il·lenques.

Per cert, algú em sabia dir quan tindrem televisió autonòmica?

ESPERONS

Després d'haver passat l'estiu a Inca, propos el canvi de cartell situat a l'entrada de la ciutat arribant des d'Alcúdia on s'indica, sobre bandera blava i dotze estrelles, "Inca, Municipi d'Europa" per un altre on hi hagi pintat un caramull d'arena i que tengui com a text "Inca, desert cultural" I la regidora per on ha estiuejat? o és que amb la clatellada soferta amb l'afer del seu germà cavallista durant les festes patronals ha volgut venjar-se del poble i ens ha deixat en un oblit permanent? I ja que en parlam, des d'aquí reclam les 10 pta. de carn picada de vadella que com a inquer em pertocuen per la subvenció que el nostre batlle decidí donar al Cavaller. I posats amb el batlle, la regidora i el seu germà, una pregunta: van donar-li les 200.000 pta. perquè era una figura en el seu camp o perquè es germà de la regidora? Si és per ésser una figura en el camp del toreig a cavall: perfecte, però l'ajuntament corre un risc i és el de veure's obligat a donar la mateixa quantitat de diners a tots els inquers i inqueres que són figures en el camp on treballen o que tenen per afició. D'ésser així, la Sala corre el perill de trobar-se amb el pressupost de tot l'any que ve eixut.

Per acabar amb aquesta sèrie de personatges, una puntualització a la regidora de cultura: Un "CERTAMEN DE TEATRE EN CATALÀ" és això: un "CERTAMEN DE TEATRE EN CATALÀ". Ho ha entès dona Joana?

ESPERONS *(continuació)*

Sacs i més sacs d'esperons a qui va deixar partir d'Inca l'arxiu del partit judicial de la comarca cap a Selva i va dir que a la nostra ciutat no hi havia espai on ubicar-ho, llevant tota la importància a la gran quantitat de documentació i a la seva vàlua històrica. A qui no va moure un dit per què aquests papers quedessin a la nostra ciutat i després es romp les banyes per vendre la moto de situar un possible museu de la sabata a Inca a un casal que en no poder ésser comprat per l'ajuntament envia a la seva dona i al banc on treballa com a directora a que li salvin la papereta i després els experts diuen que el casal del Metge Cifre no serveix com a seu del mateix perquè no reuneix les condicions necessàries i la seva reconversió seria molt costosa. A què sabeu qui és? Idò sí, a aquest mateix.

Esperons i esperons i més esperons per a qui nega la vigència del Document de Barcelona; per a qui en una nit de futbol pren foc al repetidor de Voltor, afectant un caramull de canals, (que ha de passar perquè detinguin uns culpables que tothom sap qui son?); per a qui nega a Voltor una subvenció que ja havia promès; per al Foro Babel que sent uns drets

lingüístics aconseguits amb la força de les armes trepitjats perquè el català demana tenir una representació, a Catalunya, d'igual a igual amb el Castellà; per al Govern Valencià en renunciar a l'edició de les obres de Ramon Llull com s'havia compromès amb anterioritat davant el Govern Balear i la Generalitat de Catalunya; per a qui treballa a Mallorca i es nega a entendre el mallorquí i sols utilitza en els seus negocis llengües estrangeres; per a qui nega la possibilitat de què Inca compti amb un hospital comarcal; a qui es canvia la llengua i passa al castellà en dirigir-se a un desconegut; a tots els que d'una manera o de l'altra han atacat el decret del cinema de la Generalitat de Catalunya perquè una quota de les pel·lícules que es fan a Catalunya siguin en català, (per cert, i aquí, a Mallorca, fins quan ens hem de veure obligats a anar a totes les estrenes en castellà?); per a qui a Inca organitza festetes de barriada oblidant-se que la llengua dels mallorquins és el català i fa tots els programets en castellà.

Jaume Nicolau "Rei".

MUNPER

CTRA. PALMA-ALCUDIA, KM. 30
TEL. 88 10 00 - 07300 INCA

CTRA. PALMA-MANACOR, KM. 30
TEL. 64 41 02 - 07220 MONTUIRI

II CURS DE MÚSICA "CIUTAT D'INCA"

Del dia 18 al 20 de setembre de 1998 es va celebrar el II curs de música "Ciutat d'Inca" en la modalitat de clarinet. Aquest curs dona continuïtat al curs de saxofon que es va celebrar l'any passat i que va ser impartit per Manuel Mijan, catedràtic del "Real Conservatorio de Madrid".

Amb aquests cursos la Banda Unió Musical Inquera i l'escola de música Jaume Albertí, pretenen millorar el nivell musical de les nostres illes, ja que té àmbit interinsular.

Aquest any li va tocar el torn al clarinet, i com a professor es va contractar a Joan Enric Lluna.

Qui és aquest músic?

Joan Enric Lluna va néixer a un poble dels Països Catalans anomenat, Godella (València), l'any 1962. Va realitzar els seus estudis musicals al conservatori de València, i ha estat guardonat amb molts premis i concursos dintre de l'estat espanyol, inclòs el premi de les joventuts musicals l'any 1983. Després, va rebre una beca del govern espanyol, que possibilita la continuïtat dels seus estudis amb Walter Boeykens al conservatori de Antwerp i amb Anthony Pay al Guildhall School of Music.

L'any 1987 va guanyar els primers premis als concursos internacionals de les joventuts musicals de Belgrad i el de Joves Concertistes de la "Royal Tunbridge Wells", que li conferiren una gran projecció internacional.

La seva estrena a Londres va esser la confirmació de la seva magnífica projecció. Des d'aquí ha aparegut a les millors sales de concerts d'aquesta ciutat, on resideix habitualment. Ha actuat com a solista a les orquestres com la de Prague Chamber Orchestra, The Guildhall String Ensemble, Orquestres simfòniques de València i Tenerife i l'Orquestra de Cadaqués, essent dirigit per directors de gran prestigi com Philippe Entremont, Matias Aeschbacher, Antoni Ros-Marbà, Claudio Abbado, Nicolaus Harnoncourt, Sir Neville Marriner, Víctor Pablo Pérez i Edmon Colomer. El 1983 ha estat membre fundador de

l'Orquestra Nacional d'Espanya, de la qual era clarinet principal. Amb altres músics va fundar l'Orquestra de Cadaqués i la Tramuntana Ensemble. Ha actuat en gires amb l'Alexandre String Quartet de Nova York, la Nash Ensemble, el Brodsky Quartet i el Trio de Barcelona, i actua regularment amb la Chamber Orchestra of Europe i l'Academy of St. Martin in the fields.

Fotografia arxiu Diari de Balears

Joan Enric Lluna és actualment professor de clarinet a l'escola de música de Barcelona, i ha impartit classes magistrals a indrets tant importants com la California State University.

L'assistència al curs ha estat molt satisfactòria, i tant els alumnes com els assistents al concert que es va celebrar dia 19 al casal de cultura d'Inca, coincideixen en dir que és dels millors que han passat per la nostra ciutat. Això encoratja als membres de la Banda a seguir organitzant cursets i concerts de alt nivell.

Cal destacar el concert que el mateix Lluna va oferir amb l'acompanyament de piano del polonès Irineus Jagla. Aquest concert es pot considerar com el millor ofert els darrers anys a Inca.

L'any que ve es segur que aquests cicle de cursets i concerts tendran continuïtat molt possiblement en la modalitat de trompeta.

Miquel Pieras i Rafel P. Cortés

NIVELL D'ACTIVITAT CEREBRAL

BADANT

LLEGINT

Mantén el cervell en forma.

Llegeix

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Educació, Cultura i Esports

AIGO-FORTS

COSES DE GOVERN

La transcripció literal que feim avui de l'article publicat a la VEU D'INCA ens indica que els que comanden mai no ho fan bé per a tothom. Això passa ara i passava ja l'any 1915.

"Qui sentis ses converses de molts en es casino o a sa plassa, o a cualsevol lloc a aon se xerri i fumi, se podria creure que governar un poble es sa cosa mes facil del mon, i que si no estam tots de los mes be, es sensillament perque ses autoritats no volen.

- *Aqui s'hauria d'axamplar aquest carrer.*
- *Aqui dessá s'haurien de fer unes acerres amples.*
- *No sé com es bal-le comporta es cans alloure pe's mitx des carrer*
- *Haurien d'aturar de tirar aigo bruta a sa via pública.*
- *No tenen gust, aquai falta un passeig tan bo com correspon a una ciutat com Inca.etc.etc...*

Qui s'ha de pensar mai que es diuen axò i coses per l'estil, no estiguem disposats a cualsevol sacrifici per posar-se al costat de ses sutoritats que vulguen realisar lo qu'ells mateixos proposen?

Idò que se fassa, se prova i sentireu converses per l'estil d'aquestes altres:

¿Unes acerres aqui? Protest! Quina falta me fan a mi? Que'm paguin un solar antes i encare n'haurem de parlar. Que les fassa s'ajuntament per costa seu, que jo no estic per gastar.

¿Axamplar aquest carrer? Me balden sa casa! I altre no n'han trobat qu'axamplar en tants com n'hi ha d'estrets. Molts d'anys es estat aixi i encare no importava que s'haguessen determinats are.

¿Una multa perque es ca anava sense morral p'és carrer? Axó ho veurem: en no pagar-la estam cabals; ¿i que s'han pensat! Veam si voldrán que jo i tot me'n posi de morral.

Ja li dirás a n'aquest, que es vengut per avisar-te de s'aigo a ne's carrer, i li dirás que fassa es contes a ca-seva, perque jo no'm pos amb ell. S'aigo bruta que noltros tiram esta mes neta que sa seve cara, i també la hi té en mitx des carrer. Els espanyols som axí.

Pareix que tots tenim disposicions per mandar, i ningú en té per creure: Tots passariam gust de donar ordres i ningú en passa de cumplir-les; i pareix no hi ha llei, disposició, ni progetee que valga dos céntims de pesseta, si mos perjudiquen a noltros en particular, encara que sien profitoses a n'el be public.

Arribam a s'extrem de creure que es una gracia i un titol per donar-nos to i importància si passam per demunt ses ordres donades per s'autoritat, o mos oposam a n'els seus projectes.

Han anat que no tenguem porcs dins es casco de sa població; pero jo hi tendre es meus!

Han fet crida de que no poren tirar aigo bruta a n'és carrer; pero m'engana que jo m'aturi!

Diuen que fan posar morral a n'és cans, pero jo no fas contes posar-hi.

Fan tencar sa musica en Cafes o establiments publics a tal hora; pero mi no'm dona la gana!

Es bal-le s'ha empenyat en fer aquexa maillora o arreglar aquex carrer, o obrir aqueix passaeg, però noltros mos hi oposarem i veurem que gonyara.

I pareix que aquests actes de rebelio cuantre s'autoritat com que mos donin certa importancia i mos fassen mes homos.

I Deu sap cuantes vegades s'autoritat mateixa se troba en ses mans fermades, i dexa de dispondre certes coses, i de prende certes iniciatives i d'aturar cert abusos, perque sap qu'els principals del poble mateixos els que haurien de donar llum, son, en que se resistiran a subjectar-se a lo que mani, o els primers que comenten els abusos que convendria corretgir, o els que tendran per gloria fer fracasar ses gestions encaminades a fer una millora.

I llevors se parla de cultura que falta; i d'autoritats qu'haurien de fer mes de lo que fan.

Convé estar-ne ben entesos.

Sa cultura no se té just parlant-ne sino que s'adquireix amb puliment, i el puliment suposa cacrificis.

No basta que la vulguen es qui manden, es precis que tambe la vulguen els qui deuen haver d'obeir i entre aquests no basta que s'obligui a n'els petits, els grans també deuen haver-se de cosnsiderar obligats.

Per lo mateix si volem cultura, no esperem que la mos donin feta ses autoritats per bones que sien, sino fassem-la noltros mateixos, i ajudem als qui manden a realisar sa seva obra benefectora.

Porem indicar defectes, senyalar abusos, i exposar projectes, que ses autoritats no han de deixar cuarer en terra, si tenen alguna importància, pero lo principal está en que mos corretgiguem en sa part que mos toca a noltros, i cooperem tots als esforsos de les autoritats per dur-mos pes camí dret.

No vos ho pareix?

Argent Viu

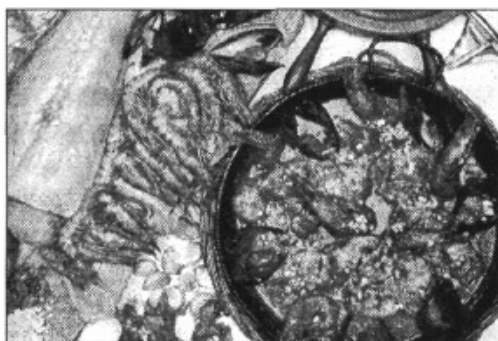
Transcrit per Antoni Mateu Garau

RACÓ DE CUINA

La tardor ja ha arribat i la naturalesa ha fet camí perquè els fruits arribin a l'hora que el calendari còsmic es compleixi. La gastronomia nostra, que s'adaptava amb quasi perfecció a l'esmentada cronologia, feia ús dels recursos més adients. Els horts ens ofereixen bons materials per a les amanides, les sempre ben ponderades sopes mallorquines, les greixoneres de llegums tendres, que amb algun tros de porquim, també són vertadera delícia pel paladar. Les carxofes negres, que realment són més gustoses que les blanques, permeten una gran varietat de combinacions que van des del menjar-les fulla a fulla amb oli i vinagre en cru i fent "mulles", fins a altres mescles amb carn, ous, etc.

Podem dir que aquesta època es propicia per fer de la gastronomia un art de combinacions que fan del menjar un vertader plaer, al temps que empram tot allò que la natura ens ofereix a aquestes contrades nostres. Ja sabem que avui, a qualsevol temps, a la plaça hi trobam de tot perquè el món és molt gran i els transports ens acosten tot el que sigui i a l'època que sigui. Però veritablement els nostres productes tenen uns sabors que, sense voler fer xovinisme, són exquisits i superen els dels productes que no són nostrats. Facem, idò, ús de "lo nostro", sempre que sigui possible, i fruïm d'una bona menja.

Bon profit amb les receptes que us oferim per a aquests dies.

RAP AMB ALLIOLI I GAMBES**Ingredients:**

1.200 kg. de rap, 250 gr. de gambes,
300 gr. de patates, 100 gr. de farina,
3 dl. d'oli, 3 grans d'all,
sal i verdura per al brou de peix.

Elaboració:

Es neteja el rap, s'hi treuen les espines, es treu el cap a les gambes i es pelen.

Amb les espines, els caps i la verdura es fa un brou de peix.

Amb la meitat d'oli es fregeix el rap, tallat a rodanxes, salat i enfarinat. Una vegada fregit es col·loca dins d'una greixonera plana; es fa el mateix amb les gambes i es posen damunt del rap. Les patates es tallen a rodanxes, es bullen i es posen entre el peix.

Amb el brou es banya el conjunt i després es posa la greixonera al forn, a 180 graus uns deu minuts. Amb la resta d'oli i els alls es fa un allioli que s'ha d'aclarir amb un poquet de brou.

S'escampa l'allioli per sobre del peix i es torna a posar la greixonera dins el forn perquè es gratini i prengui un color ben enrossit i ja es pot servir ben calent.

PASTÍS DE CARN**Ingredients:**

400 gr. carn capolada de vadella,
400 gr. carn capolada de porc
200 ml. nata líquida,
4 ous, 3 llesques pa de motlo, 1 sobre "sopa de cebolla Knorr" i llet

Elaboració:

Posau en remull amb un poc de llet les tres llesques de pa de motlo, sense crostes.

Escorreu el pa; mesclau tots els ingredients ben mesclats i col·locau la pasta resultant dins d'un motlo de púding, prèviament untat amb oli.

Enfornau-ho a bany maria, durant, aproximadament una hora.

Es pot servir, calent acompanyat d'una salsa de tomàtiga, o bé fred amb una ensalada

COCA D'ALBERCOCS TOVADA**Ingredients:**

500 gr. de farina de força
200 gr. de sucre
50 gr. de saïm
3 ous, ½ tassa de llet
gr. de llevadura premsada

Elaboració:

Es fa una pasta amb tots els ingredients, el vespre abans i es deixa tovar tota la nit.

El dematí es pasta una altra vegada i es torna a deixar tovar; quan ha pujat es pasta de nou i s'estén damunt d'una llauna untada amb oli.

Quan ha tovat altra volta, s'hi componen mitjos albercocs, s'hi escampa sucre per damunt i ja es pot enforar.

Pere Massutí i Esperança Ramis

L'AJUNTAMENT D'INCA INFORMA

PROGRAMA D'ACTIVITATS FORMATIVES

Àrea de Cultura i Educació

OFERTA LUDICOFORMATIVA

- Curs d'enquadració
- Tallers de cuina
- Cursos de restauració i decoració
- Cursos de punt mallorquí
- Curs de tall i confecció
- Curs de manualitats
- Curs de repujat d'estany
- Curs de quadres tridimensionals
- Curs de dibuix i pintura
- Curs de fotografia
- Cursos elementals per a radioaficionats
- Curs de ball de bot per a infants

OFERTA ACADÈMICA COMPLEMENTÀRIA

- Auxiliar administratiu
- Auxiliar de clínica
- Proves d'accés a la universitat (majors de 25 anys)

INFORMÀTICA

- Iniciació a la informàtica
- Informàtica avançada

IDIOMES

- Anglès I
- Anglès avançat
- Alemanys I
- Alemanys avançat
- Català A (coneixements orals)
- Català B (coneixements elementals)
- Català C (coneixements mitjans)
- Català D (coneixements superiors)

Si en desitjau més informació, adreçau-vos a l'Àrea de Cultura i Educació de l'Ajuntament d'Inca, de 9 a 14 h (tel. 971 88 01 50)

TEMPS ERA TEMPS ...

INQUERS QUE FOREN ENVIATS FORÇOSOS A LA GUERRA CIVIL

Fotografia cedida per n' Antoni Ferrer de Can Patxorra (és el primer dret a la dreta), feta a Terol a principis de l'any 1937. Podeu veure de dreta a esquerra,

drets: Pere Llabrés, en Llabré, ja difunt; Mariano Cabrer, viu a Palma; Rafael Llobera, mestre d'escola, difunt; i Antoni Ferrer, Patxorra, viu a Inca.

asseguts: Guillem Villalonga Ramis, difunt; i Llorenç Sastre Ferragut, músic, viu a Inca.

UN ALTRE GRUP QUE VISITÀ COGOLLUDO (Guadalajara) L'ANY 1965

Fotografia cedida per en Joan Llompart Cabrer (és el primer, a la dreta). Aquest grup va visitar el petit poble de Cogolludo (província de Guadalajara) recordant els moments que passaren a aquest lloc durant la Guerra Civil. Podeu veure, de dreta a esquerra,

drets: Mateu Llabrés, guàrdia municipal, difunt; Rafael Tortella, viu a Moscari; Josep Covas, viu a Palma; Miquel Llompart, fuster, difunt; Jaume Pou, ja difunt; Montserrat Amengual, constructor, ja difunt; el Batle de Cogolludo; Joan Llompart, transportista, ànima i organitzador del actes commemoratius que sempre s'han fet. És una personalitat sobre el futbol a Inca (C.E. Constància).

agenollat: Gabriel Martorell, viu a Palma, que els acompanyà.

Antoni Mateu Garau